БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 130 (11728)
1968 оной
июниин 5,
среда

сэн 2 мүнгэн

...ТАНАЙ ХААН ХАТАНТАЯА МОСКВА ЕРЭБЭ

...хивно Соведэй Прези... правительствын уряа... ...ний хаан Мухаммед ...гэрэнэй хатан Умайра ... июниин 3-да хани ... ерэбэ.

Хүндэтэ айлшадые Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, Ю. В. Андропов болон бусад тушаалтад хоёр гүрэнэй тугуудаар шэмэглэн гоёогдоһон Внуковско аэродром дээрэ угтаа.

(ТАСС).

...ЭРХЭТЭДТЭ—МОНГОЛОЙ МЕДАЛЬНУУД

...СС-ай корр.). Монго... ...еспубликын Арадай Ехэ ...алуудай делегаци За... ...лжа байна. Арадай ...резидиумэй даабарhар ...ын министр генерал-полковник Ж. Лхагвасурэн июниин 3-да совет олон эрхэтэдтэ «Найрамдал» гэжэ медальнуудые барюулаа.

КПСС-эй Шэтын обкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Смирнов шагнагдагшадай зүгhөө үндэр шагналай түлөө халуун баяр хүргөө.

...ТАНАЙ ХААН МУХАММЕД ЗАХИР ШАХ Н. В. ПОДГОРНЫДО ОРОБО

...хаан Мухаммед За... ...3-да СССР-эй Вер... Президиумэй Түрүү... Подгорныто Кремльдэ...

Н. В. Подгорный Мухаммед Захир Шах хоёр хани халуунаар хөөрэлдөө.

(ТАСС).

...АЛ" АНСАМБЛЬ УЛААН-БААТАРТА

...ТАР. Эндэ айлшал... Буряадай «Байгал» гэ... ...ай ансамбль гүрэнэй ...й театрай сценэ дээрэ ...концерт табяа гэжэ ...респондент Ч. Намжи... МНРП-гэй, МНР-эй ...ын хүтэлбэрилэгшэд, ...дэй элшэн сайдууд ...айлсаба. Буряадай ...ьяата артист К. И. Базарсадаев, РСФСР-эй габьяата артистнар А. А. Арсаланов, Ч. Г. Шанюшкина, Буряадай АССР-эй арадай артистка В. А. Тумурова гэгшэдэй гүйсэдхэл илангаяа hайшаалда хүртөө.

«Байгал» ансамбль МНР-эй ниислэлдэ концертнүүдые табижа дүүргээд, ороной аймагуудаар аяншалха юм.

...Н-гэй ЦК-гай ТОГТООЛ

...СС). Чехословакиин ...тиин XIV онсо съездые ...КПЧ-гэй ЦК-гай тог... ...ентство дамжуулаа.

...г соо партиин хэхэ по... ...улгануудые тодорхойл... ...дэмэл ябуулга ханга... ...этигэл найдабаритай. ...Центральна Комитедые ...шухала болгоhон ...айдалда сэгнэлтэ үгтэ... ...энэ шиидхэбэри гар... ...тоол соо хэлэгдэнэ. ...онсо съездын зүбшэн ...зүйлнүүдые ЦК-гай ...аа:

...ажал ябуулга тухай, ...съездhээ хойшонхи үе ...хүгжэлтэ тухай тоо... ...ойрын үедэ партиин ...рилгонууд. Элидхэлшэ ...

2. Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин тоосоон. Элидхэлшэ М. Якеш.

3. ЧССР-эй гүрэнэй-хуули ёhоной байгууламжын политическэ директивэнүүдэй проект. Элидхэлшэ О. Черник.

4. КПЧ-гэй шэнэ уставай проект, федеративна байгууламжатай гүрэндэхи партийна байгуулалта, партийна хүдэлмэриин гол ёhонууд. Элидхэлшэ А. Индра.

5. КПЧ-гэй Центральна Комитедэй, Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин hунгалтанууд.

Съездэ хабаадаха делегадууд КПЧ-гэй областной болон городской конференцинүүд дээрэ hунгагдаха байна.

Съездэ бэлэдхэхэ талаар КПЧ-гэй ЦК-гай политическэ комисси пленум дээрэ байгуулагдаа. Комиссиин түрүүлэгшээр КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Дубчек баталагдаhан байна.

...президент Л. Свободын хэлэhэн үгэ

...АСС). Эб найрамдал ...рилгоор Трышебиг го... ...ак-совет хани бари... ...юной июниин 2-то ...алшадай манифеста... ...Р-эй президент Л. ...элээ гээд ЧТК агент... ...ээ.

...оюзтай, бусад социа... ...ай манай хани бари... ...хүгжөөлгэ эб най... ...найдабари болоно ...мүнөө хэзээ хэзээ... ...эр мэдэрнэбди гээд ...идент хэлээ. Энэ ха... ...улам бата бэхи боло... ...энэй оршон байлгын, ...байгуулалтын бата ...хэн болож шадахаб, ...үйб гэжэ манай ара... ...бидэндэ тон hайнаар харуулжа үгөө. Бидэнэр Советскэ Союзда, социалис оронуудта түшэглэхэ ёhотойбди гээд тэрэ тэмдэглэhэн байна. Манай политика энээндэ тааруу байха зэргэтэй. Энээниие хэн ойлгоногүйб тэрэ Чехословакидахи саашанхи социалис байгуулалтын программын удхые ойлгожо шадахагүй байна.

Удаань ЧССР-тэхи социалис демократиин асуудалнуудта тогтоходоо, президент Свобода иигэжэ мэдүүлээ. Бухы асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэхэ хүсэл эрмэлзэлгэнүүдэй үнэн сэхээр гаргагдадаг байhые КПЧ-гэй ЦК-гай hүүлшын пленумэй тобшололнууд, тэрэ тоодо энэ оной сентябрьда партиин онсо съезд зарлаха тухай шиидхэбэри үнэмшэстэйгөөр гэршэлжэ үгэнэ.

hААЛИШАД! ЗУНАЙ ҮЕДЭ ҮНЕЭН БҮРИhӨӨ 1000 ЛИТР hҮ hААХЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСЭЭ!

Зунай дүрбэ hарада үнеэн бүриhөө 1000 килограмм hү hааха гэhэн Эрхирэгэй совхозой, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишадай үүсхэлые «Улаан Оронго» колхозой түбэй фермынхид hайшаан дэмжээд, баhал тиимэ үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ фермын үнинэй, түрүү hаалишан Намжил Омогтуева мүнөө үдэртөө үнеэн бүриhөө 9-10 литр hү hаана.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

ЕХЭ hҮНЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

ЯРУУНАДА САГАЙ уларил заримандаа хэсүүхэн байдаг гээшэ. Республикымнай бусад аймагуудаар тала дайдын ногоон дэбдихэрээр бүрхөөгдөөд байхадань, Яруунада үшөө дулаараагүй байха. Тала дайдань нёдондонойнгоо хүр хагдаар шарлан нэмжынэ.

Теэд сагай жама ёhон хүсэтэй ха юм даа. Хүйтэншэг байбашье, наранай элшэ туяа татан, эндэ тэндэhээ сэл хүхэ ногоон харбан гарана. Энээн шэнгеэр яруунынхид баhал сагай уларил хүндэ, дулаарнагүй гээд байнагүй. hүн далайн билтархын түлөө тэмсэлдэ баhал хам оролсохоор бэлэн. Зунай дүрбэ hара соо үнеэн бүриhөө мянган литр hү hааха тухай хөөрэлдөөн эндэхи алишье ажахыда таhалданагүй.

Нарhатын совхозой фермэ, гүүртэнүүдээр, зундаа малай байрлаха газар нютагуудаар ябахада хаа хаанагүй шэнэ дал байранууд баригданхай. Харгы заhагдана. Малай тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэнүүдшье бэлдэгдэнэ. Эдэ бүхы бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэриин хэгдэжэ байхые харахадаа малшад, hаалишадай зүрхэ сэдьхэл баясана, тэдэнэй хүсэл зориг улам бадарна. Нарhатын совхозойхид нимэл зоригтойгоор, hайн бэлэдхэлтэйгээр зунай бэлшээридэ малаа гаргажа, дүрбэ hара соо үнеэн бүриhөө мянган литр hү hааха мүрысөөндэ хам оролсохо гэжэ шиидэбэ. «Энэмнай парти, правительствын үдэр бүриин халуун анхаралда манай ажалай хубита харюу болог лэ» гэжэ тэдэнэр социалис уялга соогоо бэшэнэ.

Үнэхөөрөө Нарhатын совхозой малшад, hаалишадай ажалай хубита ехэ. Гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые аяар февралиин эхеэр 140 гаран процент дүүргэhэн байгаа. Хахад жэл соо 5,8 мянган центнер hү тушааха түсэбтэй юм. Энээнэ июниин арбаадаар дүүргээд, түсэбhөө гадуур мянга гаран центнер hү бэлэдхэлэй пунктда оруулха зорилготой.

Энээн дээрэhээ хараад үзэхэдэ, hү hаалинь мүнөө жэлдэ нёдондонойхидо орходоо hураггүй дээшээ. Жэшээнь, майн түрүүшын арбан хоног соо 260 центнер hү тушаадаг байгаа. Харин майн hүүлшын арбан хоногто тэрэнээ 300 центнертэ хүргөө.

БЭЛШЭЭРИИН ногооной хүсэд ургаашьегүй hаань, совхоз hү hаалгаяа хайшан гээд дээшэлүүлнэ гээшэб? Энээндэ тобшохоноор харюусабал иимэ. hаамхай үнеэдээ зүбөөр эдеэлүүлхэ гэжэ оролдоно. Урдынхи хэбээрээ мүнөөшье фермэнүүд дээгүүрнь тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэнүүд хүдэлжэ, талха таряан бардамаар үгтэнэ.

Теэд эндэхи Яруунын эрхэ байдалда зунай дүрбэ hара соо үнеэн бүриhөө мянган литр hү hааха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Хүйтэрөөд байгаа hаань, хүбшэ тайгын ногоон муу гараха, ехэ халуун болоод, хура бороогой ороогүй hаань, талын ногоон ёhоор урганшьегүй байжа болохо. Иимэ хэсүү уларилтай үе сагаа хараадаа абажа, бэлшээриингээ газар уhалхаhаа гадна, июль, август, сентябрь соо үхэр малдаа нэмэлтэ ногоон тэжээл эдюулхэ тухай hанаагаа табина. Мүнөө обёос, горох гэхэ мэтые малай байра шадар тарижа байна. Зунай hарануудта бэлшээриин ногооной муудахалаар, hаамхай үнеэдтэ таримал ногоо сабшаад эдюулхэ юм.

— Зай нүхэд, совхозой hаалишад! Мүнөө үедэ республика доторнай зунай үедэ үнеэн бүриhөө мянган литр hү hааха гэhэн мүрысөөн дэлгэрэнхэй гээшэ,—гэжэ совхозой директор Р. Х. Бадмаев Эрхирэгэй совхозой, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай үүсхэл дэмжэхэ тухай зарлагдаhан hаалишадай зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ эхилбэ:—Танай фермые хараад үзэхэдэ, hү тушаалгаар хахад жэлэй түсэбые 180 гаран процент дүүргэхэ аргатай болоод байнат. Үбэлэй үедэ үнеэн бүриhөө мянган литр hү hааха гэhэн уялгаяа дүүргээт. Танай фермын түрүү hаалишан Дыжит-Ханда Доржиева нёдондо зун үнеэн бүриhөө 1000 шахуу литр hү hаагаа hэн. Хэрбээ зуhаландаа, Боршогор зөөгөөд, ногоотой, уhатай газарта малаа адуулаад, hайнаар хүдэлөө hаа, эды шэнээн hү hааха аргатай. Намартаа малдаа турнепс эдюулхэт. Эндэтнай мянган тонно силос дараха нүхэ малтуулжа байнабди. Малаа hайнаар эдеэлүүлээд, адуулаад, үбэл, зунгүй мянга-мянган литр hү hаажа шадабал, жэл соогоо үнеэн бүриhөө 2000 литр hү hааха аргатайбди. Зай, иигээд энэ мүрысөөндэ оролсон, хамсы шамажа ажаллахамнай бэшэ гү?

СОВХОЗОЙ «Улаан-Туяагай» фермын улаан булан соо суглараад hууhан hаалишад, малшад өөhэд өөhэдынгөө арга боломжо шэбшэжэ шүүжэ байhандал, ойр зуура абяагүй болоод hуунад. Энэ гүүртын арга боломжо ехэ. Гүрэндэ hү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб үни хада дүүргээд, үшөө 568 центнер hү гүрэндэ худалдаха зорилготой ажаллажа байна.

Энэ фермэдэ мүнөө зунайхиhаа дутуугүй hүн hаагдана. Жэшээнь, майн 20-до үдэрэй 6—7 центнер hү тушаадаг байгаа hаа, мүнөө арбан центнертэ хүргөө.

Удааншье абяагүй hууха аягүй шэнги болобо хэбэртэй. hаалишад хойно хойноhоо директортэ хэдэн асуудалнуудаар хандана.

— Мүнөө зунай дүрбэн hара соо үнеэн бүриhөө мянган литр hү hааха аргатайбди. Тиигээд зунаймнай байрые hайнаар түхеэржэ, халуун наран, хура бороодо малаа оруулжа hааха сарай hарабша хэжэ үгыт,—гэжэ түрүү hаалишан Д-Х. Доржиева хэлэнэ.

— Нёдондо байhан байра байдалыетнай шэнэлжэ, зуhалан дээрэ долоон квартиратай гэр бариха гэжэ хэлсээбди. Дулаан байра соо үхибүүдтэй таанарта hайн байха ха юм.

— Хэзээ бүтэхэ юм бэ?

— Июниин арбан болотор дүүргэхэ hанаатайбди. Дүрбэн хүн, нэгэ трактор хүдэлжэ байна.

— Нёдондо жэлдэ харгы муу байжа, бороогой ороходо ябаха аргагүй болоод, hүмнай ээдэжэ, кислотностьнь дээшээ гараа hэн. Мүнөө тиигэхэгүйн тула саг соонь харгыгаа заhадаг hаамнай hайн байгаа,—гэжэ гүүртые даагша Батадалай Нимаев хэлэбэ.

— Харгышье заhахабди. Тугалай сарай досоогоо модон шалатайгаар, дээрээ хушалтатайгаар хэхэбди. Энээнhээ гадна, hаалишан бүхэндэ гү, али гүүртэдэтнай нэгэ газарта ехэ сарай барихаяа түхеэржэ байнабди. Бороогой ороходо тэрээн дороо үнеэдээ hааха болснот.

hаалишадай суглаанай саашадаа үргэлжэлхэ бүри өөhэдынгөө hанамжа дурадхал хэлэжэ, асуудал hураха хүнүүд улам олошоно. Гансашье совхоз соогоо бэшэ, Яруунынгаа аймаг соо hү hаалгаар түрүү зэргэдэ ябадаг Дыжит-Ханда Очировна Доржиева үгэ абана:

ЗУНАЙ ҮЕДЭ үнеэн бүриhөө мянган литр hү hааха гэhэн уряае хүндэтэй дээрэ угтажа абаад, бидэ үнеэн бүриhөө баhал тэды шэнээн hү hаахаар шиидээбди. Нёдондо жэлэй жэшээгээр хараад үзэхэдэ, энээниие дүүргэхэ арга бии. Хорин үнеэтэйб. Тэдэнэймни арбан зургааниинь hаалгана. Июниин шэнээр хоёр, зундаа үшөө хоёр үнеэд тугаллаха. Жэлэй эхилhэн хойно үнеэн бүхэнhөө 1100 литр hү hаагаад байнаб. Бидэ зундаа Боршогор газарта ошодогбди. Тэндэ hайн уhа, ногоон дээрэ гарахадаа, үнеэд яhала hүтэй болохо. Зунай үедэ үхэршэдэй hайнаар малаа адуулаа hаань, ехэ hүн заабол гараха. Тэдээндээл найдаха байнабди. Үхэршэдтээ хамта энэ уялгаяа дүүргэхэ болоно гээшэбди,—гэнэ.

hаалишадай дунда абяагүйхэн hууhан нэгэ үбгэжөөл hэр-мэр гээдхибэ. Энэмнай «Улаан-Туяагай» гүүртын үхэршэн Дугдан Намсараевич Намсараев гээшэ. Зунай бэлшээриин үедэ адуулагшадай үүргэ, харюусалгань улам ехэ болодог. Тэдэнэй ханалгатай hайнаар үхэр малаа адуулаад байгаал hаань, hү hаали эли бодо дээшээ гарадаг байна. Тиимэл хадань Дугдан Намсараевич гүүртынгээ hаалишадай уялгада өөрынгөө ажалай хубитые оруулха хүсэлтэй:

— hү hаали гээшые ехээр абахабди. Гансашье hаалишад бэшэ, бидэ адуулагшад малаа hайнаар бэлшээхэ нангин уялгатайбди. Нэгэ үдэр нэгэ газарта адуулаад, үглөөдэрынь ондоо тээшэнь абаашаха, хоёр-гурбан хоногоор бэлшээриин газар hэлгэлдүүлжэ байхада, түрүүн адуулhан газарай ногоон hайн болоод байдаг. Уhаншье элбэг. Дулаархадань ногооншье гарахал байха.

Иимэл хүсэл зоригтойгоор, иимэл hанал бодолтойгоор Нарhатын совхозой hаалишад республикынгаа бүхы hаалишадай мүрысөөндэ оролсобо.

Ц-Д. ДАМБАЕВ.

ГАРТАА ДҮЙТЭЙ

Цыден-Дамба Цыдыпов Зэдын аймагай «Мир» колхоздо табяад онhоо хойшо жэлэй дүрбэн сагта оньhон техникэтэй хани халуун холбоотойгоор хүдэлнэ. Трактор гү, али сеялкэ, комбайн гү, али хониной нооhо хиргадаг машина—алиниинишье тэрэнэй гарта ороходоо дуран соонь хүдэлдэг. Мүнөөнэй хүдөө нютагта бии болоно байhан шэнэ техникэ шудалха гэжэ Цыден-Дамба абгай үнэн сэдьхэлhээ оролдодог.

Нэгэ иимэ ушар... Нёдондо зун «Мир» колхозой 2-дохи отделениин хонидые хайшалха агрегадта булта тооной залуушуул табигдаhан байгаа. Залуушуулай дүршэл багатайhаа болоно хонидые хайшалха машина эбдэржэ, яаралтай хүдэлмэри гэдэргэ татагдаба. Яалтайб?.. Цыден-Дамба абгайе ондоо хүдэлмэриhөөнь таhалжа, үдэ багта асараа... Тиигээд тээ үдэшэлэн багта нэгэ отара хонид хайшалагданхай байгаа бэлэйл.

«Сагаан алтанай» хаhын дүтэлхэдэ механизатор Цыден-Дамба Цыдыповтэ нооhо хайшалдаг агрегат заhабарилжа тодхохо даабари үгтэнхэй.

С. БАНЗАРАКЦАЕВ.

Зэдэ.

...ҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

...АА УhАЛНА

... Узбекистанай гол ... тогтоогдоhон ла... ...ургаса hайжаруул... ...уhалжа эхилээ. Рес... ...елиорациин ба уhанай ...инистерствын мэдээнүү... ...плантацинууд дээрэ ...хори миллион ку... ...халяагдана. Газар ...лопчатнигай тарилга... ...жэ дээрэнь уhа ха... ...ээ.

(ТАСС).

...ОЛЗОТОЙ hАЛБАРИ

...СТОК. Дальзверотрес... ...мэргэжэлэй совхозуу... ...дтэ мүнөө жэлэй ха... ...дай хахад миллион ...зага абтаа. Иимэ ехэ ...а түрүүнээ абтаhан

...hатай ангуудые При... ...жэлэй урда тээ үд... ...hэн. Тиихэдэ Москва... ...Пушкинска совхоз... ...нуу иимэ ан эндэ аса... ...агаа.

(ТАСС).

...АНТИНА» ГЭЖЭ ...РАДИОЛО

... (Челябинска об... ...гантина» гэжэ нэр... ...лэдхэгдэhэн (шэгнүү... ...ограмм) бэедээ абажа ...ло Кыштымскэ радио... ...айгуулагдаа. Туршажа ...ада байгуулагдаhан ...нууд шалгалта бари... ...гаргагдахаар баталаг... ...ын радиоло хабсар... ...риятида түгэсхэгдөө. ...а» радиоприемниг... ...никануудые наададаг ...эрэлгэтэй энэ радио... ...гү, али «Марс» гэжэ ...рейнүүдээр худалдаг.

Талаар ябахадаа, холын аяншалгада гарахадаа абажа ябахада таарамжатай.

(ТАСС).

ОТАРАНУУД ХАДЫН БЭЛШЭЭРИНҮҮДТЭ ГАРГАГДАНА

ЕРЕВАН. Май hарада бороо ехээр орожо, үндэр хадалиг газарай бэлшээринүүдтэ, альпийска нугануудта үбhэ ногоон угаа түргэноор ургаа. Зунай бэлшээридэ адууhа мал майн 30-haa олоор гаргагдажа эхилээ. Армениин колхоз, совхозууд 2 миллион хони, 400 мянган толгой эбэртэ бодо мал хадын бэлшээринүүдтэ гаргаха байна.

Отаранудай ябаха замууд дээрэ ветеринарна пунктнууд байгуулагданхай, хэдэн арбаад саг зуурын хүүргэ табигданхай. Нүүдэл кухнинууд, буфедүүд, медпунктнууд, ажаhуудалай талаар хангалгын мастерскойнууд малшадта зорюулагдажа, бэлшээринүүд дээрэ байгуулагдаха.

(ТАСС).

КОМБАЙНУУД ЗЭhЭНГИ БЭЛЭН БОЛОНХОЙ

КИШИНЕВ. Таряа хадалгата техникын хэр зэргээр бэлэдхэгдэhэнэй харалга Молдавида эхилээ. 2 мянга гаран комбайн колхозуудта зэhэнги бэлэн болгоон табигданхай. Хуряалгын энэ техникэ намарай таряа хадалгые 8—10 үдэрэй турша соо хүсэдөөр дүүргэхэ байна. Богонёор ургаhан таряа хадаха оньhо түхеэрэлгэнүүдээр бүхы машинанууд хангагданхай.

(ТАСС).

ШЭНЭ УРГАСЫН НОГООН ГОРОХ

ХЕРСОН. Херсонско консервын комбинадай бэлэн болгогдоhон продукциин складуудта энэ жэлдэ «ногоон горохой» зуу мянган баанха консервэ майн 30-да оруулагдаа. Мүнөө жэлдэ тус предприяти таби гаран элдэб ондоо түхэлэй консервэнүүдые гаргаха байна.

(ТАСС).

hАРЫН ТУРША СОО МИЛЛИОН ТОННО

ТЮМЕНЬ. Сибириин олзоборилгошод майн 27-до 34 мянган тонно нефть абаа. Миллион тонно нефть малтан абаха hарынгаа даалгабарииe тэдэнэр дүүргээ. Сасуулжа үзэбэл, 1964 ондо сибириинхид 200 мянган тонно нефть абадаг байгаа бшуу.

Юганскнефть, Шаимнефть гэжэ олзоборилгонуудай коллективүүд мүнөө түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр 150 мянган тонно шахуу нефть түсэбhөө гадуур абаад байна.

(ТАСС).

ХУРЯАЛГА ЭХИЛЭЭ

КРАСНОДАР. Урда зүгтэ ногоон горох хуряалга эхилээ, түрүүшын гектарнуудhаа абтаhан ургаса Крымэй консервын комбинадай—Кавказдахи эдеэ хоолой эгээн томо предприятиин цехүүдтэ буйлуулагдажа эхилээ.

(ТАСС).

ХАДАЛИГ НЮТАГУУДТА ЭЛЕКТРЫН ГЭРЭЛ ТОЛОРНО

ТБИЛИСИ. Үндэр хадалиг газарай Пицеси, Тусреби, Тхинала болон Велеби hууринуудые электрижүүлгэ түгэсхэгдэбэ. Эдэ тосхонууд Ехэ Кавказай ташалангуудта оршодог юм.

Ильичэй лампочканууд 32 мянган горецуудай гэртэ мүнөө жэлдэ бадарха байна.

(ТАСС).

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—БОЛЗОРhОО УРИД!

ЭРХИМ ХОНИШОН

Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон Нима Цыденжапович Осохеев артелиингээ хонин hүрэгые арбан табан жэлэй туршада харууhална. Жэл бүхэндэ ажалдаа эрхим амжалта туйладаг.

Нүхэр Осохеев мүнөө 300 гаран толгой эрье хонидые харууhална. Хонидынь ондо hайнаар оруулагдаад, мүнөө зунай шэмэтэ hайн зүлгэ ногоон дээрэ бэлшээгдэн таргалуулагдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Ц. Осохеев.

П. ЖУЖАЕВ.
фотонь авторай.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН

Табан жэлэй даабарине болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн мүрысөөн Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөнэй нүлөө дээшэлүүлхын тула тэрэнэй дүн hара бүхэндэ согсологдодог, түрүүшүүл элирүүлэгдэдэг.

Комбинадай профсоюзай, партийна организацинууд хүдэлмэришэдэй дунда мүрысөө эмхидхэн дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. hаяхан эндэ профсоюзай комитедэй болон парткомой үргэн хабаадалгатай заседани үнгэргэгдэжэ, жэлэй дүрбэ hарын үрэ дүн гаргагдаа.

Үйлэдбэриин таhагай начальник Е. И. Миронов комбинадай рудник, цехүүд, участогуудай хүдэлмэриин үрэ дүн согсолhон байна.

Холтосоной руднигай горнягууд, энергетическэ цехэй, заhабариин-механическа цехэй коллективүүд комбинат соогоо түрүү hуури эзэлhэн, шанда хүртэhэн байна. Ажалдаа hайн амжалта туйлаhан, абаhан социалис уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байhан түрүү бригаданууд элирүүлэгдээ. Первомайский руднигай Г. Березкиной даадаг экскаваторай машинистнүүдэй, Холтосоной руднигай Д. Курнатовай хүтэлбэрилдэг электро-түхеэрэлгын машинистнүүдэй, шанаржуулгын фабрикын электро-түхеэрэлгэ заhабарилдаг И. Шленчик гэгшын даадаг, мүн хамта дээрээ найман бригада эрхим гэжэ тодоруулагдаа.

Гадна комбинадай үйлэдбэриин 29 түрүүшүүлдэ эрхим мэргэжэлтэ гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоhон байна. Тракторист Н. Б. Раднаев, Холтосоной руднигай забойщик А. Л. Яньков, Первомайский руднигай үрэмдэлгын станогой машинист Я. А. Брыков, автомашинын жолоошон Н. Ш. Гармаев болон бусад хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Байгша оной январиин нэгэнhээ түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда ороhон комбинадай коллектив ажалдаа hайн үрэ дүн туйлаа. Продукцияа ондоо тээшэнь худалдаха дүрбэ hарын түсэб 106,7 процент дүүргэгдээ. Ажалай бүтээсэ хараалагдаhан даабариhаа 2,5 процентээр үлүү ехээр дээшэлүүлэгдээ. Дүрбэ hарын түсэбhөө гадуур 120 мянган түхэригэй олзо доход оруулагдаа. Энэнь hайн үрэ дүн гээшэ. Ажалдаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандаhанай, шэнэ гуримда ороходо бэлэдхэл нарин нягтаар хэhэнэй ашаар комбинадай коллектив амжалта туйлажа байна.

А. БУТИН.

ЖЭШЭЭ ХАРУУЛАН

Табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй эршэ улам үргэдэжэ байнхай. Энэ мүрысөөндэ оролсоhон Худанай леспромхозой модошод дабаха замаа хараалжа, социалис уялга абаhан юм.

Леспромхозой коллектив хэлэhэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Тэдэнэр табан жэлэй гурбадахи жэлэй таба hарын түсэбые болзорhоонь урид дүүргээ. Жэлэй эхинhээ хойшо 105 мянган кубометр модон шэрэгдээ. Таба hарын түсэбhөө гадуур 3000 кубометр модон бэлдэгдээ.

Бага комплексно бригадануудай олонхинь ажахын тоосоондо оронхой. Трактористнууд, модо отолон унагаагшад горючи, запасной частьнуудые алмахые оролдоно.

Бригадир Н. М. Тюменцев, П. Т. Зубакин, А. С. Коноваленко, П. А. Фадеев гэгшэдэй даадаг бага комплексно бригаданууд мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Эдэ бригаданууд таба hарын даабариhаа гадуур 1000—1500 кубометр модо бэлдээ. И. П. Теванюк, И. Д. Родионов, Д. Ф. Терентьев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг модо таллуулагшадай бригаданууд даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Автомашинын жолоошод Карпов, Арефьев, Артыников, Хохлов, Раковский, Тютрин гэгшэд даабаряа халаан бүхэндэ 120—130 процент дүүргэдэг юм.

Н. ТЮРНЕВ.

УРМАШУУЛГЫН ХҮСЭН

Социалис мүрысөө тодорхой, үрэ нүлөө ехэтэй болгохо гэжэ оролдогдодог байна. Хүндэ ехэ юумэн хэрэгтэй бэшэ гээд хэлсэдэг гэшэ ааб даа. Тиимэ хадань ажалша хүнүүдые моральна, материальна талаарнь урмашуулха гэшэ манай хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шухалануудайнь нэгэн болоно. Тиимэ тула манай колхозой гэшүүдэй дунда мүрысөөнэй ямараар эмхидхэгдэһэн тухэйда хэдэн үгэ хэлэлтэй байна.

Мэргэжэл мэргэжэлээрнь — һаалишад, хонишод, үхэршэд, механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Энээнтэй хамта хүнүүдые материальна талаарнь урмашуулха хэмжээнүүд—нэмэлтэ түлбэри түлэхэ гурим зохёогдонхой. Жэшээнь, механизаторнууд ороохо таряа ургуулха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэдээ нэмэлтэ түлбэри абадаг, үгышье һаа, һаалишад һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэдээ мүн лэ нэмэлтэ түлбэри абадаг юм. Мүнгэн, боро бодолой зүйлнүүд—ороохо таряа, мал нэмэлтэ түлбэридэ үгтэдэг. Жэшээнь, һаалишан һү һааха түсэбөө 120 процент дүүргэһэн байгаа һаань, 20 процентыень (һү худалдан абаха сэнгээр) һаалишанда нэмэлтэ түлбэридэ түлэдэг гуримтайбди. Үнгэрэгшэ жэлдэ һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө һаалишад 5425 түхэриг нэмэлтэ түлбэри болгон абаһан байна.

Түрүү коллективүүдэй жэшээгээр табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ манай колхозой гэшүүд оролсоһон байгаа. Ороохо таряа, һү, мяха, нооһо болон бусад зүйлнүүдые абаха, гүрэндэ худалдаха, малай тоо толгой олошоруулха талаар уялганууд абтанхай. Колхозойнгоо үйлэдбэриие үргэдхэхэ, ашаг олзотой болгохо талаар олон хэмжээнүүд хараалагданхай. Эдэ бүтэдые бэелүүлхэдээ ажахымнай улам бэхижэхэһээ гадна, колхознигуудай байдал улам һайжарха юм. Һаалишад, малшад, механизаторнууд, бүхы колхознигууд эдээнээ бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ оронхой.

Партийна комитет, партийна эхин организацинууд социалис мүрысөө улам дэлисэтэй, ашатай туһатай, үрэ нүлөө ехэтэй болгохын тулада эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Нэн түрүүн абаһан уялгануудаа—юунэй түлөө тэмсэнэбибди гэжэ томоор зураглан бэшээд, хаа хаанагүй няагданхай.

Абаһан уялгануудаа бэелүүлхын тула юун хэгдэжэ байнаб? Колхозой үйлэдбэриин һалбари бүхэндэ ажалшад уялгануудаа бэелүүлхын тулада ехэ юумэ хээ, хэжэншье байна. Табан жэлэй түрүүшын хоёр жэл соо бүтээһэн, хэгдэһэн юумэнүүдые бултыень тоололтогүй. Энэ үе соо горитой юумэн хэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлые бараг һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүргээ һэмди гэжэ тэмдэглэе.

Манай колхозой һаалишад һүүлэй жэлнүүдтэ һү ехээр һаахын тула ехэ хүсэл оролдолго гаргана, алхамаа улам шангадхана. Энэ жэлэй дүрбэ һара соо манай һаалишад дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 713 килограмм һү һаагаад байна.

Зунай һарануудта һү ехээр һааха мүрысөөн дэлгэрбэ. Энээндэ оролсоходоо манай һаалишад, үхэршэд дулаанай сагта (табан һара соо) 1300 килограмм һү үнеэн бүриһөө һааха уялга абанхай хүдэлжэ байна.

Һаалишадай мүрысөөнэй дүнгүүд һара бүри гаргагдадаг гуримтай. Һү һаалиин дүрбэн гүүртэнүүдтэйбди. Нэгэниинь үүлтэртэ үнеэдтэй. Түрүү һуури эзэлһэн гүүртэдэ колхозой правлениин, партийна комитедэй Улаан туг 20 түхэриг шантайгаар барюулагдадаг. Һара соо түсэбһөө гадуур һааһан һүнэйнь 20 процент (худалдан абаха сэнгээр) һаалишанда түлэгдэдэг гуримтай. Эдэ бүгэдые баяр баясхалангай оршон байдалда—дүн гаргаһан зүблөөн дээрэ барюулагдадаг юм. Жэшээ болгон тон һаяын үйлэ хэрэг дурдая. Һү һаалгаар апрель һарын дүнгүүдээр манай колхоз аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй, КПСС-эй райкомой Дамжуулгын улаан туг абаа. Колхозой малшадай, һаалишадай суглаан дээрэ энэ туг барюулагдадаг байна. Иимэ дүн гаргалгые хүхюун баяртайгаар, найршуугаар үнгэргэхые оролдогдодог.

Ажалай түлөө хүнүүдые урмашуулха хэрэг хаа хаанагүй—үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта хэрэглэгдэдэг юм. Механизаторнуудшье, хонишодшье, луговодуудшье, барилгашадшье нэмэлтэ түлбэри абадаг гуримтай.

Хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудай мүрысөөнэй дүн таба хоноод лэ гаргадаг байгаабди. ДТ-54, ДТ-75 маркын трактортай агрегадууд хоорондоо мүрысэдэг юм. Тарилгын хүдэлмэри үдэр бүри харуулагдадаг байгаа. Тэрэнэй дүнгүүд элдэбын аргаар: «дайшалхы хуудаһануудта, хара улаан самбарта «дохёонууд», «үдэр үдэрэй һонинууд» гэхэ мэтэ гаршагтайгаар харуулагдадаг байба. Табан хоног соо түрүү һуури эзэлһэн агрегадта 20 түхэригэй, хоёрдохи һуури эзэлһэн агрегадта 12 түхэригэй шан үгтэдэг юм.

Ороохо таряа ургуулжа абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө механизаторнуудта нэмэлтэ түлбэри түлэгдэдэг. Нёдондо 7 хүн ВДНХ-гай путёвкоор шагнагдаа һэн. Гадна ерээд хүн тусхай шангуудые абаһан байна. Энэ мэтээр хонишодой, луговодуудай болон бусад мэргэжэлтэдэй мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй.

Партийна бюрогой гэшүүд, партийна эхин организацинуудай секретарьнууд мүрысөө эмхидхэхэ, энээнтэй дашарамдуулан ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байна. Хабарай тарилгын үедэ хөөрэлдөө хэдэг хүнүүд, политэмхидхэгшэд (3 хүн) хүдэлөө. Хоёр агитколлективүүдтэйбди. Нэгэниинь колхозой, нүгөөдэнь дунда һургуулиин партийна организацинуудай. Колхозой центртэ дунда һургуулиин агитколлективэй агитаторнууд ябадаг. Малай гүүртэ, отаранууд манай агитколлективэйхид ошодог юм. Гадна колхозой центртэ соёлой байшангай дэргэдэ эрдэм ухаанай тус тус һалбаряар 5 политинформатор хүдэлдэг. Киногой гарахын урда тээ хэдэн минута соо информаци хэдэг.

Тохой һууринда «Знани» бүлгэмэй лекторнуудэй бүлэг үнинэй хүдэлжэ байдаг. Эдэнэр, илангаяа һургуулиин багшанар һара соогоо нэгэ удаа мал дээгүүр гарадаг боложо заншанхай.

Малшад, механизаторнуудай культурна эрилтэ хангахын тулада яһала хүдэлмэри ябуулагдадаг юм. Колхозой залуушуулһаа бүридэһэн уран һайханай бүлгэмэйхид малай фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа, концерт харуулдаг гуримтай. Тохойн хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд номуудаа абаад, полевой стануудаар, фермэнүүдээр ябажа, ном тараадаг. Гадна аймагай Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай агитбригада, вагон-клуб гэхэ мэтэнүүд хүдөөгөөр ябажа, ажалшадые хангадаг юм.

Ажалшадай дунда ябуулдаг хүдэлмэри булта һайн гэхын аргагүй юм ааб даа. КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй заабариин һоор үзэл сурталай хүдэлмэриие улам һайжаруулха талаар үшөө ехэ юумэнэй хэгдэхэ байһаниинь ойлгосотой.

А. БАМБАРОВ,
Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй дунда түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэгдэнхэй. Тэрэ мүрысөөндэ Иннокентий Поповой хүтэлбэрилдэг трансформаторнуудые заһабарилдаг бригада эрхимлэнэ. Энэ бригадынхид мүнөө 1970 оной февраль һарын түсэбөөр хүдэлжэ байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа): Иннокентий Попов слесарь Иван Клименко хоёр харуулагдана.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

АГРОНОМОЙ БУЛАН

ХҮСЫ—ЭРХИМ ТЭЖЭ[Э…]

ХҮСЫ (ЛЮЦЕРНЭ) хадаа олон жэлдэ ургадаг бобово ургамал болоно. Тэрэ набша намаагаар баян. Эдэ намаануудынь ехэ һайнаар сэсэглэдэг. Сэсэгүүдынь шара, сэгээн хүхэ үнгэтэй байдаг. Хүсы гонзогор ута үндэһэтэй юм. Тэрэнэй үндэһэниинь газар уруу 4—5 метр гүнзэгыдэ ородог. Хүсы сэсэгээ гүбижэ олошордог гэхэ гү, али элдэб шумуулнуудай, һалхинай ашаар үрэнь тарадаг юм. Хэрбээ тэрэнэй сэсэглэжэ байхада, элдэб аргаар үрыень тараажа шадабал, ургасань нилээд дээшэлдэг байна. Энэ ургамалай буурсагуудынь хадуур гү, али хүсын эбэр мэтэ хятарһан маягтай. Буурсаг бүхэндэнь 3—8 үрэһэн байдаг. Үрэһэнүүдынь шара үнгэтэй, жэжэхэнүүд. Мянган үрэһэ шэгнэхэдэ 1,6—1,8 грамм болодог.

Тэжээлэй энэ үнэтэ ургамал ургаа баян ургаса үгэдэг. Нэгэ удаа тарибал, тэрэ газартаа зурбан жэл ургадаг юм.

Хүсы апрель һарын һүүлээр гү, али май һарын эхеэр газарһаа бултайдаг. Энэ ургамал май һарын тэн хахад багаар бүри түргөөр ургажа эхилдэг. Ургамал июниин һүүлээр гү, али июлиин эхеэр буурсагладаг. Харин энээнэй һүүлээр хахад һара үнгэрөөд байхада, хүсы сэсэглэжэ эхилнэ. Хүсы август—сентябрь һаранууд соо сэсэглэжэ дүүрэнэ. Август һарын һүүлээр, сентябриин эхеэр ургасын үрэнь хүсэд болбосордог байна.

Хүрин хара хүрьһэтэй, избёосхоор баян газарта хүсы һайнаар ургадаг юм. Энэ ургамал манай республикын алишье аймагта ехэл таарадаг. Намаглиг, шабарлиг, элһэлиг хүрьһэтэй газарта муугаар ургадаг. Ута үндэһэтэй дээрэһээ ган гасуур сагта нүгөө ургамалнуудта орходоо тэсэмгэйгээр дабажа гарана.

Хүсы гэшэмнай малда үгтэхэ эгээн һайн тэжээлнүүдэй нэгэн болоно. Тэрэниие малда ногоон занданьшье, үбһэн болгоодшье эдюулхэдэ хамаагүй. Энэ ургамал витамин А, витамин С, витамин К болон бэшэшье бодосуудаар ехэ баян. Доро үгтэһэн таблицаһаа хүсын тэжээлэй элдэб бодосуудаар (процентээр) хэр баян байһаниие хаража болоно.

	Түүхэй протеин	Белок	Түүхэй тоһон	Түүхэй клетчатка
Буурсаглаха үедэнь	20,08	18	3,37	27,48
Сэсэглэжэ байхадань	17,45	16	3,11	32,05
Сэсэглэжэ дүүрэхэ үедэнь	15,06	14	3,98	38,04

Хараад үзэхэдэ хүсы буурсаглаха үедөө белогоор зарим ороохото ургамалнуудһаа баян байна. Манай республика дотор Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад аймагуудай ажахынууд хүсын һаял буурсаглажа байхада сабшажа абаад, һүүдэр газарта хадагалдаг. Хүсын үбһэн болоод байхада, тэрэниие гурил болгожо нарай малда, шубуунда үгэхэдэ ехэл һайн. Энэ ургамалай хуряагдамсаар тэрэнэй узуур дээрэ мал бэлшээхэ хэрэгтэй.

Республикын колхоз, совхозуудта жэл бүри малай тэжээл дуталдадаг. Бии байгаа сабшалангһаамнай гектарай дунда зэргээр 6—8 центнер ургаса хуряагдана. Энэмнай оройдоо 230 тэжээлэй единицэ болоно. Бидэ гектэр сабшалангһаа ѳрой 11 килограмм белок абана гээшэбди.

Харин республикын олохон ажахынуудта гектарай 20—40 центнер хүсы хуряагдадаг байна. Гектарһаа дунда зэргээр 20 центнер хүсы хуряабал, гектарһаа 304 килограмм белок абтаха бологдоно. Энэмнай юрын үбһэндэ орходоо һураггүй дээшээ гээшэ ааб даа.

Хүсын ургаһан хүрьһэн азодоор баян болодог. Тэдэ республикымнай тарялан, сабшалан энэ бодосоор угаа хомор. Иимэл дээрэһээ хүсы эндэ тарихада алишье талаараа ашаг үрэ ехэтэй. Үндэһэниинь органическа бодос боложо хүрьһэндэ үлэнэ. Энэнь гектарай 70 тонно наг шэбхэтэй адли хэмжээтэй юм.

АЖАХЫ БҮХЭН хүсын өөрын үрэһэтэй байха аргатай. Юуб гэхэдэ, ондоо тээһээ асарагдаһан үрэһэн нютагай үрэһэндэ орходоо бага ургаса үгэдэг байна бшуу. Гадна I—II классай, 95—97 процент сэбэр үрэһэ тарихада, тэрэнэй 75—80 процентнь газарһаа бултайжа гарадаг. Хүсын үрэһэ тарихадаа, тэрээнтэй хамта хүрьһэндэ клубеньково бактеринүүдые оруулалсаха хэрэгтэй. Тэрэгүй һаа, иимэ бактеринүүдэй үгы хүрьһэндэ азот суглархаяа болихо байна бшуу. Гадна тарихаһаа урид үрэһыень нитрагинаар будаха хэрэгтэй.

Манай республикын колхоз, совхозуудта «Онохойская-6» сортын хүсы тарихада таарамжатай. Энэ сорт үбэлэй хүйтэндэ хүлдэдэггүй дээрэһээ баян ургаса үгэнэ. Харин «Казанская-64/95», «Марусинская-425», «Камалинская-930» сортнуудай хүсы манай эндэ муугаар ургадаг. Жэшээнь, Кабанскын сортоучасток дээрэ 1956 ондо гектарай «Онохойская-6» сортын хүсын 113,1 центнер ногоо набша, 39,8 центнер хүсын үбһэн абтаһан байна. Энэ жэл тус сортучастогта «Казанская-64/95» сортын хүсы тарихада, гектарай 87,6 центнер ногоон набша намаа, 36,7 центнер хүсын үбһэн абтаа.

Хүсы түрүүшынгээ жэл ехэл удаанаар ургадаг байна. Энэ ургамалай үрэһэ тари[…] центыень үһаар дэбт[…] тэй. Хүсы бог үй[…] хүрьһэндэ һайнаар […] Иимэл дээрэһээнь т[…] ниисэ тариһан пол[…] гуулхада болоно.

Шииг нойто багат[…] та паар болгогдон […] үһалагдадаг газар […] тарихада үндэр ү[…] байна гэжэ турша[…] лаа. Иимэ газарта х[…] риха хэрэгтэй. Юу[…] рель һарын хуушаа[…] һарын эхеэр үшөө […] бшуу. Хүсын үрэһэ […] сеялкээр 2—3 сант[…] гыдэ тарижа боло[…] дунда зэргээр 13—15 […] үрэһэ тарихада, я[…] ургадаг.

Хүсын таригдаха […] лаатай плугаар 22 […] гүнзэгыгөөр хахала[…] ёһотой. Хүрьһэндэ […] барихын тула хүсы […] урид газараа борной[…] хэрэгтэй. Харин үр[…] дүүргэмсээрээ газ[…] тэгшэлхэдэ, тэрэ […] бултайдаг байна.

Хабартаа, зунда[…] ороогүй һаа, хүсы […] даг. Энээн дээрэһээ […] хадань хүсые үһалх[…] сые һайнаар үһалба[…] бэл ургасыень жэлд[…] хуряажа болоно. Эн[…] рихаһаа урид газар […] рай 400—500 кубо[…] гаха хэрэгтэй. Хүсы[…] дээ хоёр дахин хур[…] газар хоёр дахин […] Үһанда ехэ дурата[…] юм.

ХҮСЫН таригда[…] рэ саһа тогто[…] хүйтэндэ таһа хүл[…] хабартаа саһанай […] зар ехэ шииг нойт[…] Поли дээрэ саһа то[…] һа хахалха, обоо[…] Юуб гэхэдэ саһ[…] обоолходо хүсы х[…] но бшуу. Хүсын ү[…] һарын һүүл боло[…] дүүргэхэ хэрэгтэй. […] хуряамсаараа хүр[…] форно-калийна үтэ[…] хада ехэл таарам[…] хабар болоходо, газ[…] һэлэн борнойлхо х[…] рай гэдэмсээр, арга[…] тарай 500 кубомет[…] жа болоно. Тэрэнэй […] рай дэгнүүл борн[…] рүүлхэдэ һайн.

Хүсын ургаса […] хуушаар хуряахада […] Юуб гэхэдэ, энэ […] һаял буурсаглажа […] Хүсы энэ үедөө тэ[…] минуудаар ехэ ба[…] Харин ургамал с[…] белок, тоһо болон […] гансал үрэһэндөө г[…] дээрэһээ хүсын на[…] ла боложо, шүүһэ […] Хүсые хоёрдохёо […] һүүл багаар хур[…]

А. […]
БурАССР-[…]

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

КОММУНИСТНУУДАЙ ЗЭРГЭ УЛАМ НЭМЭНЭ

ВАРШАВА. (АПН-эй корр.). Ажалай, политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда Польшын коммунистнууд, бүхы ажалшад Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин V съездэ бэлдэжэ байнхай. Мүнөө энэ партиин зэргэдэ хоёр миллион үлүүтэй гэшүүд, кандидадууд тоологдоно. Энэ жэлэй түрүүшын гурбан һарын туршада партиин гэшүүндэ кандидадаар 45 мянга 271 мянган хүн абтаа. Тэрэ тоодо 22 мянга шахуу хүдэлмэришэд, 8 мянган тарялашад ороно. Һая партида абтагшадай 45,8 процентнь 25 хүрэтэр наһатай залуушуул, тэдэнэй олонхинь Социалис ба хүдөөгэй залуушуулай холбоонуудай гэшүүд юм.

Һүүлэй үедэ Варшавын хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд, технигүүд, инженернүүд болон журналистнар партиин зэргэдэ орохо мэдүүлгэнүүдые үгэнхэй. Жэшээлбэл, Катовицка воеводствын партийна эхин организацинууд ганцахан парын туршада 1500 шахуу хүниие партида абаһан байна. Тэдэнэй 65 үлүүтэй процентнь хүдэлмэришэд болоно. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадта һаяшагай 50 кандидат ПОРП-ын гэшүүндэ абтаа. Тэдэнэй олонхинь ажалай ехэ амжалта түйлаһан, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүдэлмэришэд болоно. Комбинадай партийна организаци 6750 гаран коммунистнуудтай. Энэнь ПОРП-ын заводской организацинуудай эгээл томонь болоно.

БОЛГАРИИН ЭРДЭМТЭД—МЕХАНИЗАТОРНУУДТА

СОФИ. (АПН—СОФИ—ПРЕСС). Профессор М. Герасимовай хүтэлбэрилдэг Болгариин бүлэг научна хүдэлмэришэд Химико-технологическа институтда «ВХТИ—Болгари» гэжэ эрхим шанартай тоһолдолгын шэнэ материал бии болгоо. Тэрэнэй хүдөө ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэхэдэ, машина болон механизмуудай ашаглагдаса нилээд һайжарха.

«Верила-НК» гэжэ онсо шанжэтэй тоһодолгын материал энэ институтда мүн лэ бэлдэгдээ. Түмэрые жэбэһээ хамгаалгада хэрэглэгдэхэ углеводородтой техническэ тоһон бүйлагдаа. Дэлхэйн олохон оронуудай фирмэнүүд энэ тоһые һонирхожо эхилээ.

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

БУДАПЕШТ. (АПН — МТИ). Венгриин гадаадын худалдаа наймаанай «Метримпекс» гэжэ предприяти энэ жэл СССР-эй колхоз, совхозуудта, научно-шэнжэлгын түб, туршалтын болон һуралсалай ажахынуудта 320 гаран тусхай лаборатори эльгээхэ байна. Ажахынуудай агрономууд, зоотехнигүүд тиимэ түхэлэй лабораторинууд соо газарай хүрьһэ, ургамалнуудые, малай тэжээл ба таригдадаг ургамалнуудай үрэһэ шэлжэлхэ юм.

МОНГОЛОЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

УЛААН-БААТАР. (АПН — МОНЦАМЭ). Улаан-Баатар хотодо мяханай шэнэ томо комбинат баригдажа байнхай. Барилгынь талмай дээрэ олон машина, башенна кранууд харагдана. Электромоторнуудай хүнхинөөн, лебёдконуудай абяан үдэршье, һүнишье таһалданагүй. Комбинадай барилгын дүүргэгдэхэнь дүтэлөө. Шэнэ корпусууд соо һүүлшын хүдэлмэри хэгдэнэ, түхеэрэлгэнүүд хабсарагдана. Үйлэдбэриин зарим цехүүд түрүүшын продукци үгэжэ эхилхэнь.

Советскэ Союзай туһаламжаар Монголой ниислэл хотын камвольно фабрикада мүнөө үеын шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно. Һэльбэгдэн заһагдаһанайнгаа һүүлээр энэ фабрика хоёр дахин ехэ продукци үгэдэг болохо юм.

Мүнөө жэлдэ промышленна, соёл сурталай, ажабайдалай 170 гаран шэнэ барилга ашаглалгата оруулхаар Монголой барилгашад хараална. Энэнь нёдондонойхиһоо хоёр дахин шахуу ехэ болоно.

ТҮМЭР ЕХЭЭР АБТАДАГ БОЛОХОНЬ

ПРАГА. (АПН — Прагопресс). Теплостанцинуудта шулуу нүүрһэ галдаһанай һүүлээр ехэ үнэһэн гаража, мии хаягдадаг. Тэрэ үнэһэнһөө түмэр гаргажа абаха шэнэ арга Чехословакиин «Шахтопроектын», минеральна бодосуудай институдай эрдэмтэд олоо. Үнэһэн соо 50 гаран процент түмэртэй магнизит үлэдэг юм.

Чехословакиин Социалис Республикын теплостанцинуудһаа гарадаг үнэһэнһөө хэдэн арбаад мянган тонно түмэр шэнэ аргаар абажа болохо гэжэ эрдэмтэд элирхэйлээ.

ШЭНЭ ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУД БАРИГДАНА

БЕЛГРАД. (АПН — ТАНЮТ). Югославида энергетикэ түргөөр хүгжэжэ байна. «Ябланица», «Глава Зете», «Драва» гэжэ томо гидроэлектростанцинууд, «Тузла», «Косово», «Пломин» ба бусад олон теплоэлектростанцинууд ашаглалгада тушаагдаа. Үшөө 20 ГЭС баригдажа байна. Тэдэнэй эгээл томонь—Дунай дээрэхи Железнэ воротагай дэргэдэхи «Джердап» гэжэ ГЭС—11 миллиард шахуу киловатт-час электрын элшэ хүсэ жэл соо үгэхэ юм.

Дубровник город шадар һаяхан «Требишница» гэжэ гидроэлектростанци ашаглалгада тушаагдаа. Орон доторхи эгээл томо «Гранчарево» гэжэ плотина эндэ баригдаа. 300 миллион кубометр уһанай багтаха водохранилищи тэндэ бии болгогдобо. Энэнь ороной бүхы водохранилищинуудтай адли хүсэтэй байха болоно.

Чехословакиин Социалис Республикада арадай засагай тогтоһонһоо хойшо экономикынь нилээд хүгжөө, хэдэн зуугаад шэнэ завод болон фабриканууд бодхоогдоо, хуушан предприятинууд заһабарилагдан һайжаруулагдаа. Зураг дээрэ: Пльзендэхи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой турбинна цехэй барилга дээрэ.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШ[…]

«НОГООН ТҮЙМЭР» САГ СООНЬ СА[…]

Эртын тарилга дүүрэбэшье, унжагай хүйтэн хабарай амисхаал ургамалнуудай гараса удааруулһан байна. Зүгөөр энэ үедэ элдэб буртаг үбһэн үндэһэлжэ, тариянай нялха эшэнүүдтэй урилдан гаража захалаа.

Энэ «ногоон түймэрэй» тариянда добтолжо байхада колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд ургамалай гараса сагүргэлжэ шалгажа, нэгэшье үдэрөөр гээгдэнгүй буртаг ногоо үгы хэхэ хэмжээнүүдые дары абаха болоно.

Буртаг ногооной һаял үндэһэлжэ байхада тариялан дээгүүрээ хүнгэн борной ябуулжа, тэдэниие усадхаха хүдэлмэри зарим ажахынуудта эхилэгдээ. Ажахы бүхэн энэ арга хэрэглэжэ шадаха байна. Гэбэшье энэ бэлэхэн хүдэлмэри тоогдоногүй, гэдэргэ татагдана.

«Ногоон түймэр» сараха хүдэлмэриие саг соонь, һайн шапартайгаар ябуулхын тула бүхы арганууд хэрэглэгдэхэ ушартай. Пропашной ургамалнуудай хойноһоо харууһалхын тула борной, культиваторнууд сүм хэрэглэгдэжэ, нэгэшье гектар тарилга буртаг ногоондо даруулангүй абаржа болохо гээшэ.

Республикымнай тарияашад һүүлшын жэлнүүдтэ гербицид хоро хэрэглэжэ, буртаг ногоонтой тэмсэдэг болонхой. Байгша ондо колхоз, совхозуудай 110—120 мянган гектар тарилга дээрэ самолёдоор гербицид сасагдажа, буртаг үбһэн, үрмэдэһэн үгы хэгдэхээр хараалагдана. Тарималургамалай эшын һаглайжа һагсайжа байха үедэ (энэнь 10—15 үдэр соо болодог) гербицид хэрэглэгдэдэг гэжэ мэдээжэ. Энэ ушарта хоро сасадаг самолёдуудые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тон шухала. Тиимэһээ ажахы бүхэндэ самолёдой бууха газар түхеэрхэ, тэндэ хоро хадагалха байра, уһа хэхэ амһарта бэлэдхэхэ эрилтэ табигдана.

Самолёдоор хоро сасажа, буртаг ногоо үгы хэхэ талаар Улаан-Үдын авиаотряд мүнөө жэл олон ажахынуудтай хэлсээ хэһэн, ажалынь ехэ болонхой. Тиигэбэшье бүхы ажахынуудай эрилтэ хангажа шадахагүй байна. Энэ ушарта колхоз, совхозуудта бии байһан гербицидо-аммиачна машинануудые хэрэглэхэ шухала. Самолёдоор хоро сасаха гэжэ сэлмэг үдэрэй болохые хүлеэжэ байнгүй, ажахы доторoo бии байһан арга боломжонуудаа хэрэглэхэ шухала. Тариялан дээрэ гербицид[…] ОПК-4, ОНК-Б, ОС[…] тракторай түхеэрэл[…] үдэрнүүдтэ заһаба[…] соонь полинууд […] ушартай.

Гербицид хоро зү[…] тариялангай, иланга[…] ургамалнуудай бүр[…] соонь сэбэрлээд ба[…] са абаха, ажалайнь […] га болгохо арга ол[…] Тарияланда сасаг[…] грамм гербицид нэгэ[…] доошо бэшээр ургас[…] нөө жэл энэ хоро х[…] хынууд 24000 тонн[…] жэ абахаар хараал[…]

Республикымнай […] дай тариялан дээгү[…] ехэ доро үндэһэтэй […] ургадаг. Энэ ургам[…] дээр хорлогдодоггүй […] ургадаг болоһон т[…] рые 30—40 санти[…] тэйгөөр хахалхада […] Хяагтын, Борьёогой […] дүй дүршэл харуул[…]

«Буртаг үбһэн[…] тэмсэхэ тухай» РСФ[…] но Соведэй Прези[…] оной мартын 26-най […] ганса тариянай газ[…] уһалууриин һубаг[…] тариянай сэбэрлэг[…] нуудые буртаг үб[…] жэл бүри сэбэрлэхэ […] нуудай хүтэлбэрил[…] дана. Энэ эрилтые д[…] хынуудай, эмхи зур[…] тэлбэрилэгшэд Указа[…] 30 түхэригэй яла т[…] дай хиналтын ком[…] гүйсэдкомууд, сельсо[…] сэдкомууд энэ Указ[…] гэгдэжэ байһые ни[…] байха уялгатай.

А. Б[…]
ургаса хамгаалх[…] станциин […]

[Д]епутат һунгуулиингаа округто

[Х]ҮДЭЛМЭРЕЭ УЛАМ [Һ]АЙЖАРУУЛХАБДИ

тосхоной соёл гэгээрэлые жэлнүүдтэ городойхиһоо болгохо зорилго парти, ствын табинхайнь элитэ. тэ ажалшадай депута- веедэй саг үргэлжын ко- үүргэ дүүргэхэ болоно. Хяагтын аймагай Соведэй Һуралсалай, соёлой ко- лэһэн хүдэлмэринь гори- тэмдэглэлтэй. Зүблөө- рээ элдэб олон асуудал үзэдэгбди. Багшанарай дал, бүгэдэ ниитын һу- соелой гурбан жэлэй доб- абаса, библиотекэнүүдэй хибүүдэй байшангуудай лхы хүдэлмэри тухай гэдэ дэлгэрэнгыгээр хэл-

гэгээрэлэй эмхи зургаа- һургуулинуудай социалис нэрэтэй түрэтэйгөөр саг нь дүүргэлгэдэнь туһал- шалгажа байдагбди.

саг үргэлжын комиссиин Ранжуровай нэрэмжэтэ түрүүлэгшэ Александр ич Соковиков эгээл эдэб- лэймнай нэгэн юм. Тэрэ- зэрилдэг колхоздо 520 һураха ехэ һургуули, сагаа хүхюутэйгээр үн- мо гэгшын клуб бариг- ь үхибүүдэй оролдосо- ар номоо үзэхэ хэрэг- шанарай хүмүүжүүлхы урагшатайгаар ябуул- а зохид болоо. Шэнэ ба- клубайнь дэргэдэ уран бүлгэм эмхидхэгдэнхэй. й дуунай кружогтонь 40 шана. Уран һайханай эшүүд хүршэ тосхонууд- гаража, концерт харуул-

й Алексеевич Андреев— най эдэбхи, үүсхэл ехэ- н, «Родина» колхоздо хүдэлдэг. Фермэ бүхэ- булантай болохын тула долго гаргаа. Андрее- малшад радиоприёмни- хүгжэмэй инструмент- шатар, даамтай болоо.

Газетэ, журналнуудые бултадаа захижа абадаг.

Комиссиимнай үнинэй гэшүүн Пурба Дашимолонович Дагбаев колхоз, совхозуудаар ходо ябажа түргэн туһаламжа үзүүлдэг. Илангаяа залуушуулые тусхай дунда һургуулитай болгохын тула ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Манай комиссида удаанай хүдэлһэн, нэрэтэй солотой, дүй дүршэлтэй болоһон гэшүүд гэхэдэ, партиин райкомой секретарь В. Л. Гантимурова, «Заря» колхозой парткомой секретарь А. Г. Нечаев, арадай гэгээрэлэй таһагай инструктор Е. Б. Бадмаева, үдэшын дунда һургуулиин директор П. Д. Дагбаев, «Пограничный» совхозой һаалишан Д. Г. Замбалова гэгшэд болоно.

Бидэ сельскэ, поселково болон городой Соведүүдэй саг үргэлжын комисситай нягта холбоотойгоор хүдэлдэгбди. Һуралсалай түрүүшын хахад жэлэй дүнгые хараад үзэхэдэ, муу һурадаг һурагшадай тоо һураггүй үсөөрһэн байна. Худариин сельскэ Соведэй саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Аносов ээлжээтэ зүблөөн бүхэн дээрээ һургуулинуудай, клубуудай хүдэлмэриин ябаса тухай ходо хаража үзэдэг. Тус Соведэй мэдэлэй газар дээрэ нэгэ һургуули, соёлой байшан баригдаа.

Апрель һара соо сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэнэрэй семинар үнгэргэгдөө һэн.

Гэбэшье дутуу дунда зүйлнүүд үшөөл бии гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Жэшээлхэдэ, үхибүүдэй байшанда үхибүүдые абаха, интернат һургуулида оруулха гэхэ мэтэдэ хабаадаха ёһотой асуудалнуудай хажуугаар мэти гарагдана.

Саашадаа бүри эршэмтэй һайнаар хүдэлхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

С. БАДМАЕВ.
Хяагтын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ.

[Б]ОЛЬНИЦАТАЙ БОЛОГ ЛЭ

тосхон Хэжэнгын ай- эгээл ехэ тосхонуудай 2000 гаран хүн ажа- мэ олон зонтой ехэ больницын үты байда- атай юм. Хэн нэгэнэй шэлөө һаа, аяар 12 зайда Хүртэйн лес- больницада абаашаха логдодог. Гэхэ зуура. й сагта Худанай гол үерлөөд, машинаар гарахань ехэл хэсүү болодог юм.

Үбшэнтэнэй хүрэжэ ошоо гэхэдэ, больницадань хүнэй олон байһан дээрэһээ һөөргөө бусаха ушар гарадаг. Нарайлха эхэнэрнүүдтэ бүришье түбэгтэй. Энээн тухай аймагай хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэ байбашье, хэмжээ юундэ абанагүйб?

Ц. САМБОЦЫРЕНОВА.

Дулаатэ жэлнүүдэй баатарнууд

ИИМЭЛ ХҮН БЭЛЭЙ ДАА

(Дурсалга)

Би тэрэниие һайн таниха байгааб. Тэрэ өөр тухайдаа хөөрэхэ дурагүй, даншье һаа даруу хүн бэлэй. Теэд хүндэ туһалха болоходоо гү, али һайн хүн тухай ярихадаа, тад ондоо болгошо һэн.

Тэрэ хүн Василенко Николай Максимович гээшэ һэн. Түрэһэн нютагынь—тоо томшогүй сэнхир нуурнуудаараа суурхаһан Ярууна. Яруунада Үхэр-Нуур гэжэ нэрэшэһэн бишыхан нуур бии. Тэрэнэй эрьедэ нуурайнгаа нэрэ абаһан тосхон оршодог. Тэрэ тосхон Нарһатаһаа баруулжаа долоон модоной зайтай.

— Тэндэл даа минии тоонто,— гэжэ Николай Максимович хэлэдэг юм һэн.

Энэ дурсалга бэшэмээр юугээрээ суутай юм гэжэ зарим хүн һанажа болохо. Дурсалга бэшэхэл һаа, энэ хүн тухай бэшэхээр гэжэ би харюусахаб. Нээрээшье, иимэ хүн тухай бэшээгүй һаа, хэн тухай бэшэхэбибди?..

Николай Максимович граждан дайнда эдэбхитэйгээр хабаадагшадай нэгэн гээшэ. Тэрэ саанаа хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн юм.

...1914 он. Нэгэдэхи империалис дайнай эхилхэдэ, Үхэр-Нуурай, Нарһатын баяшуулда ээлжээгээр хүлһэншэлжэ ябаһан хорин хоёр наһатай Николай Василенко армида татагдаба. Сибириин хоёрдохи понтонно батальондо алба хэжэ байтарнь, тэрэл жэлдэнь дайнай газарта ябуулба. Түрүүшээр Варшава шадар дайлалдаба.

1916 онһоо фронт дээрээ революционно хүдэлөөн захалаа: Ленинэй партиин түлөөлэгшэнэр сэрэгшэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байгаа бшуу. Ай даа, тэдэнэр ямар зоригтойгоор, ямар айлтагүй хаанта засагые, тэрэнэй хубалзануудые шүүмжэлэн элишэлдэг һэм! Тэдэнэй нюдэн ямараар ошотодог һэм! Тэдээн тухай Василенко ходо дурсагша бэлэй.

Наһан соогоо баяшуулда мүлжүүлжэ ябаһан Николай революционно үгэнүүдэй удхые гансата ойлгожо, большевигүүд тээшэ сэдьхэлээрээ татагдаба. Тэрэниие ротын комитедтэ һунгаба.

— Февральска революциин удаа хаан шэрээһээ халижа, дайнһаа хашаршаһан сэрэгшэдэй сэдьхэл зүрхэн баяраар халяа һэн бэзэ даа. Теэд дайн дүүрээдхихэ юм бэшэ. Шэнэ засаг дайлалдахые зогсоогоогүй. Саг зуурын правительство хэнэй тала баримталнаб гэжэ тон түргөөр мэдэгдэә,—гэжэ Василенко хөөрэгшэ һэн.

Октябриин хубисхалые манай нютагай хүбүүн баяртайгаар угтаа. 1917 оной декабрьда Соведүүдэй 3-дугаар съездэдэ делегадаар эльгээгдэбэ. Тэндэһээ улаан гвардиин зэргэдэ оробо. 1918 ондо нютагаа бусажа ерэлэй.

Н. М. ВАСИЛЕНКО.

Арбан найман оной зун Забайкали семёновтоной гарта оробо. Холын Яруунада сэрэгэй революционно штаб байгуулагдаһан юм. Тэрээниие һаяхан бусажа ерэһэн Василенко эмхидхэбэ. Революционно штабай зорилгонь партизанска отряд эмхидхэлгэ һэн.

Отрядшье бии болоо. Тэрээндэ тон найдамтай хүбүүдые абадаг һэн. Удангүй Үдын дабаанда тус отряд семеновтонтой тулалдажа, түрүүшын амжалта туйлаһан юм гэхэ. Харин интервентнүүдэй туһаламжаар хүсэд зэбсэглэгдэһэн семёновтондо орходоо манайхин буу зэбсэгээр тулюуршаг һэн. Зүгөөр «уряалгүй айлшадые» үзэн ядаһан партизануудай зориг мүхэшэгүй һэн. Тиигээдшье партизанууд нютагайнгаа шулуун, модон бүхэниие мэдэхэ шахуу байһанһаа, сагаантаниие мүрдэхэ, тэдэнэй хүлеэгээгүй үедэ добтолхо аргатай бэлэй.

Гадна партизанска отрядай тагнуул һайн хүдэлдэг һэн. Үһан Яруунын унаган Петр Андреевич Минеев (наһан соогоо фельдшерээр хүдэлжэ, «доктор Минеев» гэжэ суурхаһан энэ нүхэр жараад оной эхеэр наһа бараа юм) революционно штабай даабаряар семеновтоной отрядта эмшэлэгшээр хүдэлжэ, манайхинда дайсадай тоо толгой, буу зэбсэг, зорилго тухайнь сэгнэшэгүй мэдээнүүдые үгэдэг байһан юм. Энээн тухай Николай Максимович Василенко ходо хөөрэдэг юм һэн...

1920 оной июль соо Василенко партиин гэшүүн болобо. Нэгэдэхи империалис дайнай фронт дээрэ большевигүүдтэ хамжаһаншье һаа, партида орохо забда олоогүй ябаһанаа тэрэ ходо шаналдаг һэн гэлсэдэг.

1922 ондо Алас-Дурна зүгтэ манай нютагай хүбүүн дайгаа даралсажа, даагаа һүүлдэлсэһэн солотой. Васильевка, Волочаевка, Бекин шадар болоһон тулалдаанда хабаадахадаа, инструкторска һургуулиин военком ябаа.

Граждан дайнай һүүлээр Н. М. Василенко партиин эльгээһэн лэ газарта һайн хүдэлжэ ябаа. Аймагай прокуроршье, эмхи зургаануудай даргашье ябахадаа, тэрэ хүн зоной эрилтэдэ ехэ ханалгатайгаар хандадаг, һайхан сэдьхэлтэй хүн һэн гэжэ хамта хүдэлһэн нүхэдынь магтадаг.

Н. М. Василенко бэе муутай боложо, пенсидэ гараад байһанаа наһа бараа. Нарһата тосхоной гудамжануудай нэгэн Н. М. Василенкын нэрэмжэтэ болгогдонхой. Миниишье энээхэн дурсалга тэрэнэй һайхан дурасхаал мүнхэлэлгэдэ нэмэри болог. Юундэб гэхэдэ, иимэ хүнүүдые залуу үетэн мартаха ёһогүй!

Ж. ЖАБОН,
республикын хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн хүдэлмэрилэгшэ.

Наталья Викторовна Краснопеева Хориин дунда һургуулиин эхин классуудай багшаар гуша гаран жэлдэ хүдэлмэрилжэ, һайн дүй дүршэлтэй болонхой. Оролдосотой һайнаар ажаллажа, эрхим дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө Н. В. Краснопеева Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. В. Краснопеева. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МАГТААЛТАЙ БИБЛИОТЕКАРЬ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түб болохо Шэнэ Буусаһаа зүүн урагшаа хонишод, малшадай отара, гүүртэнүүд тээшэ зурыһан болдогтой ялхи харгыгаар ашаанай машина тооһо бурьюулан табилуулна. Тала дайда хүхэ ногоон хүнжэлөө нэмэринхэй, дууша борохон булжамуурнууд энэ намжаа дулаан нажарай түрүүшын үдэрые магтаһандал ирагуу гоёхон талынгаа дууе шэнхинэсэ татана.

Машинын кузов дээрэ һууһан хорёод наһанай залуухан басаган харгын муудa урагша хойшоо һэжэрүүлбэшье, хоёр гараариа бортһоо хам баринхай, ямар нэгэн өөрынгөө дуратай дууе аалихаар, үнөөхи талын булжамуурай аялгаһаа дутангүй уянгатуулан ханхинуулна. Машинын хүнхинөөн, булжамуурай жэргээн, басаганай ирагуу һайхан хоолой—эдэ бүгэдэ булта нэгэдэхэдээ шэнээр зохёогдоһон хүгжэмэй сюитэдэл һүртэйгөөр сууряатана... Эндэхи хүдөөгэй библиотекарь Ира Бальжанова элдэб удхатай һонин, шэнэ номуудые хэды хайрсаг соо хэжэ ябталаад холын малшад, хонишодто абаашажа ябана ха юм. Энэ нүхэрнай тусхай графигай ёһоор, һарадаа 4—5 дахин малшад, хонишодтоо айлшалжа, уншаһан номуудыень һэлгэдэг, буряад уран зохёолшодой бэшэһэн шэнэ зохёолнуудтай танилсуулдаг, мүн удхыень тобшохоноор хөөрэжэ үгэдэг заншалтай. Ира гансашье уран зохёолой бэшэ, мүн хүдөө ажахы хүгжөөхэ, адууһа малай ашаг шэмэ яагаад дээшэлүүлхэ тухай мэргэжэлтэд болон эрдэмтэдэй бэшэһэн шэнэ брошюрануудые абажа, уншагшадайнгаа дунда тараадаг. Тиимэһээнь холын отара, гүүртэнүүдтэ хүдэлдэг малшад ехэл хүндэтэйгөөр угтадаг, заримдаа бүри хүлеэн ядажа байдаг юм.

— Графигай ёһоор отара, гүүртэнүүдээр ябаха машина ходо байдаггүй. Тиимэһээнь заримдаа мори тэргэдэ хүллэжэ гү, али ушаралдаһан машинада һуулсажа ошохо баатай болодог. Бэшэ арга үгы ха юм. Түл абалгын, хабарай тарилгын, мүн хони хайшалалга болон үбһэ, таряа хуряалгын харюусалгатай халуун хаһада малшад, таряашадые шэнэ һонин ном, газетэнүүдээр таһалгаряагүй хангажа байха ёһотой бшуубди. Тиигээгүй һаа, юунэй түлөө эндэ номуудые «тахижа» һууха болонобиб,—гээд Ира Бальжанова сэхэ руунь хөөрөө һэн.

Энэньшье зүб. Малшад, таряашадаа шэнэ һонин номуудаар, газетэ, журналнуудаар саг соонь хангаха гээшэ хүдөөгэй библиотекариин нангин үялга ха юм.

...Библиотекын богоһо алхажа ороһон хүн бүхэнэй зүрхэ буляамаар, хариин ба совет уран зохёолшодой номууд алфавидаар аятайханаар табяатай, мүн политическэ, техническэ, хүдөө ажахын болон бусад мэргэжэлэй номууд тус тустаа гаршагтайгаар илгагданхай. Харин уншалгын таһалгадахи бүхы дүрбэн хананууд үһээһээ шаладаа хүрэтэр гоёор шэмэглээтэй. Зүүн ханадань «Манай колхозой гаталһан зам» гэһэн стенд соо эрхим ажалаараа суурхаһан хүнүүд тухай тодорхойгоор бэшээтэй. Үшөө тиихэдэ «Хонин—манай баялиг» гэхэ мэтэ стенднүүд, уран гоёор бэшэгдэһэн уряа лозунгнууд, плакадууд эндэ олон.

Оройхон болоһон хойно ажалаа дүүргэһэн хүдэлмэришэд эндэ олоороо сугларна. Тэдэнэр шэнэ һонин ном, газетэ, журналнуудые уншанад.

Ира Бальжанова үнгэрһэн жэл Улаан-Үдын культурно-гэгээрэлэй училищи дүүргэмсээрээ нютагтаа ерэжэ, библиотекарёор хүдэлһэн юм. Теэд энэ нүхэрнай оройдоо жэлэй туршада хүдэлбэшье, нютагайнгаа хүн зондо хүндэтэй болонхой.

Шударгы бэрхэ ажалаараа хүн зонойнгоо дунда хүндэтэй болоһон залуу басаган Ира Бальжановагай зориһоноо бэелүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Вл. ЖИГЖИТОВ.
Загарайн аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи уран һайханай бүлгэмэйхид наада харуулжа байнад.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

[«Д]РУЖБА НАРОДОВ» [ГЭ]ЖЭ КОЛХОЗ ТУХАЙ

й город. Ехэ һони- н бээзэ? Таряашад ха- , кишлак, аулда һуу- ойлгомжодо да- городой түхэлтэй тос- хознигуудай ажаһуу- нь—шэнэ зүйл. Гэ- торхи байдалһаа ха- най жама ёһо бо- , хүдөөгэй хоорондо һан илгаае усадха- рэлэй, ажаһуудалай ёрые улам дүтэлүүл- Коммунис партиин ундэһэлнэ.

хоёрой хоорондохи аха гэһэн КПСС-эй мото дээрээ хайшан гнэнэб, таряашадай һан гээд городойхи уноб гэжэ Крымэй одов» (энэ ажахыда үндэһэ яһатан ажал- дээрэһээ иимэ нэрэ- лхоздо харааб.

[Б]АЙРА ЭРИҺЭН [Ү]ЛГЭНҮҮД

правленидэ Александр гэгшэтэй танилсабаб. ажахын артелиин гэшүүн, мүн коммусекретарь юм.

колхоз нилээд томо —14 мянган гектар нэй 10 мянган гектар таряалан. Виноград- гектар, саад 826 ээлдэг. Мүн ехэ галон бахча таригда- 100 шахуу трактор, на бии. Колхозой һээ жэлдэ нэмэнэ. 5 миллион түхэригтэ

шар,—гээд нүхэрни —таряашад соёл болон ажаһуудалые мүүлхэ материальна олгоо. Гэр байрануу- а байһан хэмжээ- до хэды шэнээн ар- дай бии байһые нэ, хоёр жэл болоод, дов» артелиин олон- хи гэшүүд городойхидол адли гэрнүүдтэ байдаг болохо.

Александр Калиниченко шкаф сооһоо папка гаргаба. Тэндэнь гэр байра эрижэ бэшэһэн колхознигуудай мэдүүлгэнүүд хадагалаатай. Абажа уншабаб. Тракторист Владимир Патрелюк гэгшын мэдүүлгэ соо ингэжэ бэшээтэй: «4 дабхар гэртэ байра үгыт гэжэ колхозой правлениие гуйнаб. Бүлэмни—табан хүн. Трактористаар 8-дахи хэлээ ажалланаб».

Агроном Жанна Мереминская ингэжэ бэшэнэ: «Баригдажа байгаа олон дабхар гэрнүүдэй нэгэндэнь манда байра үгыт гэжэ колхозой правлениие гуйнабди. Мүнөө һууһан гэрээ колхоздо үгэхэдэмнай болохо».

Мэдүүлгэнүүд олон. Теэд гэр байрада аргагүй шухала болоһон хүнүүд бэшэ, харин өөһэдынгөө гэртэ хэдэн арбаад жэл һууһан аад, городойхидол адли түтэс түхеэрэлгэтэй гэрнүүдтэ орохые хүсэһэн колхознигууд бэшэнэ.

Колхозынь эдэнэй эрмэлзэлые дэмжэн, үнгэрэгшэ жэл 15 миллион түхэриг олзоһоо 3 миллиониинь колхознигуудай өөһэдынь шиидхэбэреэр шэнэ барилгада зорюулһан байна.

ТАЛЫН ЧЕРЕМУШКИ

Москвагайхидал адляар ингэжэ нэрлэгдэһэн эдэ байранууд Петровка гэдэг хуушан сэлеэнэй хажуугаар жэрынхэй. Мүнөөнэй архитектурын сагаан шулуун гэрнүүдтэй, городой түхэлтэй тосхон үргэн талын дунда үльгэр домог соо хэлэгдэдэгтэл түргөөр бодоно. Мүнөө дээрээ дүрбэн дабхар 4 гэр, хоёр дабхар 5 гэр, хүүгэдэй саад, интернат һургуули, хамтын хэдэн байшашууд баригданхай. Шэнэ тосхондо бүхы дээрээ 100 үлүүтэй гэр баригдаха. Тэдэнь 1328 байратай байха юм.

Таряашадта зорюулагдаһан городой түхэлтэй энэ шэнэ тосхониие Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой хүрэтэр—1970 он болотор барижа дүүргэхээр шиидхэгдээ. Барилгын үнэнь 14 миллион шахуу түхэригтэ болохо. Хамаг гаргашануудыень колхоз өөрынгөө зөөреэр хааха бодомжотой. Гэбэшье хэрэгтэй болоо һаань—удаан болзорой урьһаламжа гүрэнһөө абаха.

Тосхон бариха генеральна түсэбыень колхозой правленидэ харааб. Городой микрорайонһоо юугээрээшье дутахагүй, болбосон түхэлтэй гоё тосхон бариха гэһэн архитекторнүүдэй эрмэлзэл элеэр харагдана.

Проектнэ институдай Крымдэхи филиал энэ генеральна түсэб зохёоһоо. Колхозой правлени, артелиин гэшүүдэй хамтын суглаан тэрэниие зүбшэн хэлсэһэн байна.

...Петровка тосхоной хажуугаар гарадаг шоссегэй нүтөө талые зубшаад, 52 байратай дүрбэн дабхар гэр гонзойно. Байра бүхэндэнь—ехэ лоджи, газ, водопровод, канализаци, ваннын бии байһаниинь хэлсээнгүй. Энэнь нэгэ, хоёр, гурба, дүрбэн таһалгатай байрануудтай.

Энэ гэрһээ саашаа шоссее зубшаад олон дабхар гэрнүүд баригдажа байнхай. Блок, цемент, барилгын бусад материалнуудые ашаһан машинанууд хойно хойноһоо ерэжэл, ошожол байдаг. Колхозой барилгашад мүнөөнэй барилгын техникээр бүрин хангагданхай. Юумэ үргэдэг кранууд, раствор худхадаг механизмууд, бульдозер, экскаваторнууд, дарханай мастерской, элһэ, шулуу абадаг карьернууд г. м. бии.

Олон дабхар гэртэхи ажаһуудал олониие һонирхуулна. Саад, огородшье байхагүй, малаа бариха, овощ, хартаабха хадагалха газаршьегүй гээд зариман һанана.

Теэд Александр Калиниченкын бодомжоор, хамаг юумэн хүнэй заншалһаа, ажахын экономикоһоо, бүхы хэрэгтэй юумэнүүдээр зониие хангалгын хэр эмхидхэһэнһээ дулдыдадаг байна. Манай колхоздо,—гээд тэрэ онсолон тэмдэглэнэ,—хүн бүхэнэй огородтой байһанай, овощ, хартаабха нөөсэлһэнэй, үнеэ бариһанай хэрэггүй. Колхознигууд бүхы хэрэгтэй продуктнуудаа артельһээ абаха аргатай. Тэдэнээ хадагалхын тула сарай бариһанай хэрэггүй, гэр бүхэнэй подвал соо кладовойнууд баригдахаар хараалагданхай.

Хүн бүхэн ондо ондоо зантай, заншалтай ааб даа. Зариман олон дабхар гэртэ дуратай, зариман дурагүйшье байжа магад. Гэбэшье хүн бүхэнэй һанаанда таараха гэрнүүд тосхон соо бии байха.

Хоёр дабхар 23, нэгэ дабхар 24 гэрэй баригдаад байһан агрогородогые түгэс хүсэлдүүлхын тула, генеральна түсэбэй ёһоор, нэгэ нэгэ байратай үшөө 44 коттеджи барихаар хараалагдана. Эдэнэй нэгэдэхи дабхартань—ехэ веранда, байрын хоёр таһалга, кухни, хоёрдохи дабхартань—байрын хоёр таһалга.

Гэрнүүдһээ саашаа зубшаад хамтын түбэй байшан байха. Тэрэнь шэл, бетон, алюминяар баригдаха. 1200 хүнэй һууритай соёлой байшан, эд бараанай, эдеэ хоолой магазинууд, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинат, телеателье, кафе, уншалгын залтай библиотекэ, 100 хүнэй һууритай зунай кинотеатр нэгэ комплекс болгогдон баригдаха. Энээнтэй зэргэлээд спортын талмайнуудтай, 7000 хүнэй багтаха стадион байха. Энэнь интернат-һургуулиин үхибүүдэй байха хамтын байраар дүүрэхэ.

Тосхон бариха генеральна түсэб болото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй. Асфальттай үйлсэнүүд, тротуарнууд, газонууд болон сэсэрлигүүд удахагүй бии болохо. Колхознигууд мүнөөнһөө тосхоноо болбосон түхэлтэй болгоно, модо һуулгана. Ерээдүйн стадионой тэндэ, түмэр харгын хажуугаар модод ногооронхой.

«Дружба народов» колхоз мяха, таряа, овощ, виноград, жэмэс г. м. хүдөө ажахын продукци элбэгээр үйлэдбэрилөөд хизаарлахагүй, ехэ барилга хэдэг газар болохо байха. Жэл бүри хэдэн арбаад шэнэ гэрнүүд, үйлэдбэриин байшангууд эндэ бодоно. Таряашадта зорюулагдаһан энэ шэнэ городок — колхознигуудай ехэ омогорхол болоно.

А. БАБАЕВ.
(АПН).

„Буряад үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

БУДАМШУУГАЙ ШҮҮМЖЭЛГЭЭР

Яруунын аймагай Иисэнгэ нютагаар Будамшуугай аяншалхада сагай уларил саһатай, бордоһотой байгаа һэн. Хүйтэн халууниие, хүшэр хүндые нилээд дабажа, хатуужаһан Будамшууда Яруунын шуурган ямаршье һаад болоогүй. Ябаһан хэрэгээ амжалтатайгаар дүүргэжэ ерээ бэлэй. Хооһон хуурмаг арга хэрэглэн, арадай зөөри хогшол эдижэ, залгижа байһан хобдог этэгээдүүдые элирүүлээд, «Бүхэлеэр залгинабди гээд...». «Иисэнгын харханууд» гэһэн гаршагтай Будамшуугай хоёр шүүмжэлэл удаа дараалан «Буряад үнэн» газетын хуудаһануудта толилогдошоо һэн.

Будамшуугай шүүмжэлэлэй үндэһөөр мүрдэлгэ ябуулһан Яруунын аймагай прокурор **В. Цыденов** манай редакцида һаяхан ингэжэ мэдээсэбэ:

«Будамшуугай шүүмжэлэлэй бултадаа зүб байһаниинь тодоруулагдаба. «Бүхэлеэр залгинабди...» гэһэн статья соо хэлэгдэһэн Иисэнгын совхозрабкоопой ахалагша бухгалтер байһан **М. З. Шарапова**, магазиниие даагша байһан **Ц. Ч. Самбуева** гэгшэдэй кооперативай зөөри зөөшэ хулгайлан эдижэ байһан хэрэгынь мүрдэлгөөр элиржэ, аймагай арадай сүүдээр туд бүри 6 жэл түрмэдэ һуухаар шиидхэгдэһэн байна.

«Иисэнгын харханууд» гэһэн шүүмжэлэлдэ хэлэгдэһэн баримтанууд сүм зүб. Совхозой нэгэдэхи отделениин бухгалтер байһан **Ц. Д. Цыдыпов** партиин гэшүүнһээ гаргагдаа, 3 жэл түрмэдэ һуухаар сүүдлүүлээ. Мүн энэ гэмтэ хэрэгтэ хамаарһан Д. Ц. Цыбикдоржиев, Х. Базаров, Д. Доржиев, А. Игумнова гэгшэдтэ мүрдэлгэ, шалгалта хэгдэжэ байна.

Хуурмаг баримта хэжэ, гүрэнэй зөөри эдижэ байһан эдэ хүнүүдые саг соонь элирүүлэн зайсуулха талаар хэмжээ абаагүй байхаһаа гадна, ямаршье һэримжэгүй байһанайнгаа, хулгайшад, мэхэшэдые зоргоорнь табиһанайнгаа түлөө ажахын хүтэлбэрилхы тушаалтадта партиина болон захиргаанай зүгһөө зэмэ тохогдоо: совхозой директор **Д. Р. Банзаргашеевтэ** райкомой бюрогой тогтоолоор донгодолго үгтөө. Совхозой нэгэдэхи отделениин эрхилэгшэ **Д. С. Цыбенов**, бригадир **Д. Бандеев** гэгшэдтэ КПСС-эй райкомой бюро хатуу һануулга хээ.

Тоо бүридхэгшэ байһан **Д. Цыбикдоржиев**, **Л. Доржиев**, кладовщик **Х-Н. Базаров**, кассир байһан **А. Игумнова** гэгшэд даалһан ажалдаа харюусалгагүй байхаһаа гадна, албан тушаалайнгаа эрхые буруугаар хэрэглэн, гүрэнэй зөөри үрихэ ябадалда оролсожо байһанайнгаа түлөө совхозой директорэй приказаар хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдөө.

Тус совхозой ажахын, мүнгэ зөөриин байдалые нарин нягтаар хинан шалгажа байха талаар мүртэй хэмжээ абаагүй, үрилтэ дутагдалнуудыень саг дары элирүүлжэ шадаагүй байһанайнгаа түлөө Яруунын үйлэдбэриин управлениин харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд: главна бухгалтер **С. Цыренов**, түсэблэлгэ-экономическа таһагай начальник **Чебунин**, ахалагша экономист **Бунеев**, мүн аймагай финансын таһагай ахалагша экономист **Путинцев** гэгшэд министерствын зүгһөө зэмэлэгдэжэ, донгодолго абаһан байна».

«Иисэнгын харханууд» гэһэн Будамшуугай шүүмжэлэлые тус совхозой дирекциин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, дурсагдаһан дутагдалнуудые дары усадхан, саашадаа энэ мэтэ үрилтэ гаргаха, гүрэнэй зөөридэ эзэн бусаар хандаха ябадал гаргахагүйн тулада ажахын һалбари бүхэндэ шалгалта, хиналтын хүдэлмэри шангадхаха тушаа хэмжээ ябуулганууд хараалһан байна».

ТЕАТР

«БАРАБАНЩИЦА»

Совет Армиин Центральна театр манай Буряад орондо түрүүшынхеэ айлшалан ерэжэ, улаан-үдынхидтэ хэлэшэгүй ехэ баяр асарба! Энэньшье гайхалгүй. Ушар юуб гэхэдэ, бэлиг шадабаритай коллективэй табиһан зүжэг бүхэн хани халуунаар угтуулна, һонирхолтойгоор харагдана бшуу.

Майн 29-нэй үдэшэ Улаан-Үдын оперо болон баледэй театр соо сүлөө һуури байгаагүй. Түбэй театрайхид «Барабанщица» гэһэн мэдээжэ зүжэгөөр гастролёо эхилбэ. Элитэ совет драматург А. Салынский хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ алдаршаһан тагнуулшан эхэнэрэй абари зан, түхэл шэнжые яһала хурсаар харуулһан байна. Ушар тиимэһээ тус зүжэг арбаад жэлэй туршада театрай репертуарта бүхөөр орожо, олон тоото харагшадые һонирхуулһан зандаа.

Зүжэгэй амжалта тухайда түбэй газетэнүүдтэ оло дахин бэшэгдэһэн, тусхай номдошье оруулагдаһан юм. Гэбэшье РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша, Гүрэнэй шангай лауреат А. З. Окунчиков онсо өөрынхеэр зохёон байгуулжа, бүри һонирхолтой болгожо шадаһан байна.

Зал соохи галай унтархатай хамта «Эдир барабанщик» тухай дуунай ирагүү аялга зэдэлжэ, дайнай үеын хүшэр хүндэ байдалые эрхэ бэшэ һануулна. Гадна «Эхэ орон дуудана!» гэһэн зураг бүришье удхатай болгоно. Бэлиг шадабаритайгаар, урай хурсаар бүтээгдэһэн зуратые адаглан шэртэхэдээ, хүн бүхэн Эхэ оронойнгоо, совет арадайнгаа образые эзэтагүй һанаха юм. Алуурша дайсадтай баатарлигаар тэмсэхые уряална, зоригжуулна гээшэ.

Задаржа һалашаһан гэрэй нэгэ таһалга харуулагдана. Энэ гэрые хамгаалхын тула үсэд шангаар тэмсэһэн сэрэгшэдэй нэрэ, обогууд ханадань бэшээтэй. РСФСР-эй арадай уран зурааша, Гүрэнэй шангай лауреат Н. А. Шифрин тус зүжэгые шэмэглэн зохёоходоо, шэрээ тон зүбөөр хэрэглэһэн байна. Дайнай үеын галта дүлөөр улаабхилһан огторгой харахадаа хүнүүд эрхэ бэшэ альга ташалдажа, бэлиг шадабаритайгаар шэмэглэн зохёоһыень үнэн зүрхэнһөө һайшаана.

Нила Снежкотой (артистка А. Покровская) түрүүшээр танилсахадаа хүнүүд халаглан байжа гэмшэлдэнэгүй, харин бүри үлүүсэ дурлаха юм. Эршэ зоригтой харасыень, хүдэлсэ бүхэниие адаглан шэртэхэдэ аятай зохид шэнги болоно. Залуу артистка А. Покровская үнэхөөрөөшье айхые мэдэхэгүй, Эхэ оронойнгоо түлөө ами наһаа үгэхөөр тэмсэһэн совет тагнуулша эхэнэрэй образые балшыса харуулжа шадаа.

Нила ори гансаараа үлэнэ. Гэбэшье уйдхар гашуудалда диилдэжэ, уруу дуруу болоногүй. Харин эгээл хүшэр үедэ актриса бэеэ барижа шадана. Гэбэшье зүрилдөөтэй хурса зүйлнүүдые һулашагаар гү, али бэедээ нэгэл тиимэ эгигэл ядангяар гаргахаа һанана. Зүжэгэй гол түлэб конфликт юуб гэхэдэ, хүнэй ядарха, зобохо сагта албаң хойрогоор хандана. Совет гуманизмын ёһо гуримые дээрэ үргэжэ ябаһан Федор хадаа (артист Зубов) Нилэдэ туһалхые оролдоно. Тиимэһээ тэрэ Чуфаровтай (артист Рябинин) улаан нюурааа ушараад, бүхы дутагдалыень элирүүлхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, артист бүхэн яахын аргагүй һайнаар, бэлиг шадабаритайгаар наадана. Энэ талаар Р. И. Савельева, А. Петров, Ю. Н. Курицын гэһэн артистнарай гүйсэдхэһэн рольнуудые онсо тэмдэглэмээр. Эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай, зол жаргалай түлөө баатарлигаар тэмсэһэн совет арадай образые ехэбшэлэн харуулхадаа имагтал совет гуманизмын илан мандаһые үшөө дахин гэршэлэн харуулна гээшэ.

В. МУРУЕВА.

Зураг дээрэ: 1). Артистка А. С. Покровская Нила Снежкогой рольдо. 2). Саша—артист А. Крыченков, Эдик—артист Ю. Курицын.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

ТАШКЕНТДЭ ГАЗАР[...]
ХҮДЭЛХЭЕЭ БОЛЁО Г[...]

Хоёр жэлэй турша соо Узбекистанай ниислэл хотодо үе үе газар хүдэлөөтэйл байба. Газар дорохи байгаалиин ехэ хүсэнэй намхахань удаан. Энэ жэлэй февралиин һүүл багта баһа газар ехээр дорьбоод, шэнэ баригдаһан, үшөө газарай хүдэлхые үзөөгүй байшангуудай сонхын шэлнүүд ханхинаа. 9 балл хүсэтэйгөөр хүдэлхэдэ яахашьегүйгөөр баригдаһан гэрнүүд айлтагүй, харин хүнүүд тушаа юун гэлтэйб?...

...1966 оной апрелиин 26-най 5 час 22 минута 52 секундэ Ташкентын тэг дунда 8 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлөө. Газарай гүнзэгыдэ хахаржа тэһэржэ байгаа шулуунуудай абяан һандаран унажа байгаа гэрнүүдэй абяантай ниилэбэ. Түймэрэй туяадал һүлэмхи улаан туяа город дээгүүр түр зуура үзэгдөө. Эдэ бүгэдэнь хэдэхэн секундын турша соо болоһон юм. Тииһээр улам улам һуладажа, газарай хүдэлэлгэ замхаа.

Нигэжэ нэгэ ехээр хүдэлһэнэй удаа саашаа бараг болоо бэлэй. Гэбэшье байд гээд лэ ехэ буугаар буудаһан мэтэ абяан дуулдадаг байба. Теэд газарай дорьболго тиимэшье ехэ бэшэ, эпицентрһээ 1,5 километрэй зайда байһан «Ташкент» гэжэ түб сейсмическэ станциин нарин оньһотой аппарадуул лэ мэдэдэг һэн. 2—3 минута болоод лэ газарай хүдэлһые харуулха. Тиимэ намдуу байдал удааншье үргэлжэлөөгүй. Майн 8-най һүниин 3 часта Ташкент баһа ехээр дорьбоо. Үшөө нэгэ хоноод —майн 9-нэй һүниин тэн багта— апрелиинхиһээ дутуугүй хүсэтэйгөөр газар хүдэлһэн. Энэ һүни городой хүн зондо эгээн уршагта һүни байжашье болоо.

Энэ талаар байгаалиин иимэ «аашые» мэдэхэ мэргэжэлтэд-сейсмологууд ехээр сошордоогүй.

Газарай ходо хүдэлжэ байдаг ондоо тээхи нютагай зон мэтээр, ташкентынхидшье газарай хүдэлхэ, юумын һандархые нэгэнтэ бэшэ үзэһэн байха юм. Гэбэшье урдань газарай хүдэлэлгын эпицентр холо, хадада байдаг һэн. Харин мүнөө томо городой түб хубида байгаа бшуу. Газарай хүдэлхэ юрын ушарал байбашье, эпицентрэйнь город доро байһан ушар үсөөхэн үзэгдэдэг юм.

СССР-эй бүхы городууд ташкентынхидтэ туһалһан байна. Гэр байрагүй болоҗо, майхан соогуур байрлаһан хэдэн зуу мянгаад зон хара хараһаар байтарнь бодоһон кварталнуудай шэнэ гэрнүүдтэ байрануудые абаа. Ташкент 8 балл хүсэтэйгөөр газарай хүдэлжэ байха райондо оршоно гэжэ Узбекистанда хэгдэһэн сейсмологическа шэнжэлгэнүүд харуулаа. 1949 онһоо хойшо Ташкентдэ 8 балл хүсэтэйгөөр газарай хүдэлхэдэ тэсэхэ гэрнүүд баригдана. Газарай хүдэлхэдэшье тэдэнь һандараагүй шахуу. Газарай хүдэлхэһөө жэл урид узбек сейсмологуудай хэһэн шэнжэлгэнүүдһээ харахада, городой районуудта газарай дорьболго ондо ондоо байхаар тодорхойлогдоһон юм. Тусхайлхада, эдэнэй шэнжэлһэнэй үндэһөөр, городой түб хубидахи газарай өөрсэ бүридэлһөө уламжалан, газарай хүдэлэлгэ 8 баллһаа дээшэ гаража магад гэжэ тодоруулагдаһан байгаа. Тиигээд Ташкентдэхи газарай хүдэлэлгэ тэдэ тобшололнуудай зүб байһые гэршэлээ. Энэ үеын бүхы сейсмограммануудые алишье талаһаань шэнжэлжэ үзэһэнэй ашаар городые сейсмическэ микрорайонууд болгожо хубааха карта бүри нарижуулагдаад, зарим газараарнь 9 баллай хүсэтэй дорьболгые тэсэхэ барилганууд хэгдэнэ.

Ходо холбоо барисаатай байдаг барилгашад, сейсмологуул мүнөө тэрэ холбоогоо бүри һайжаруулаа. Энэньшье гайхалтай бэшэ: Ташкентын түб районуудта 16—18 дабхар гэрнүүд баригдаха болоно бшуу. Мүн Ташкентын газар дорохи харгы—метрополитен хаагуур гарахаб гэһэн шэнжэлгэнь дүүрэхэеэ байна. Ташкентын сейсмологическа обсерваторишье шэнэ түхэлэй байшантай болоо. Эпицентрэй зоны тэг дунда Узбегэй ССР-эй Наукануудай академиин Сейсмологиин институдай гурбан дабхар байшан баригдана. Баһа эндэ гурбан километр гүнзэгы скважина үрэмдэгдэжэ дүүрэхэнь.

Хүдэлэн дорьбожо эхил[...] зарһаань тэрэ скважин[...] шулуу шорой гаргажа, за[...] ридо шэнжэлхэ аргатай бол[...]

Мүн Ташкентдэхи газа[...] дэлдэг гол гуламтын цен[...] 5—5 километр гүнзэгы [...] гэ скважина геофизическ[...] жэлэлгэнүүдые хэхэ арга[...] Сейсмологи иимэ шэнжэл[...] хэжэ урдань үзөөгүй юм. [...] һээ узбек эрдэмтэд газара[...] лэлгэ тушаа бүри һони[...] материалнуудые олохонь [...]

Газарай хүдэлэлгые ур[...] мэдэхэ арга зохёохын туһ[...] кентын комплексно сейсм[...] зическэ полигон баригда[...] Газарай хүдэлхэдэ гэр ба[...] дай хэр бата бэхи байхы[...] шалгажа үзэхэ болоно.

Мүнөөшье газарай [...] уридшалан мэдэхэ зарим [...] нин баримтануудые узбек [...] логууд олоод байна. Жэ[...] газарай хүдэлхын урда [...] рай гүн cooһoo шахагда[...] скважиныи тусхай оньһо[...] рэлгэ худар термом[...] үһантай хамта ерэдэг [...] энертнэ газай хэмжүүр [...] гэжэ элирүүлэгдээ. Газар[...] лэлгые иимэ аргаар [...] уридшалан мэдэһэн байха[...]

Ташкентдэ газарай хү[...] үшөө дүүрээдүй гэжэ шэн[...] нүүд гэршэлнэ. Газар дал[...] доһолбошье, тоонь улам [...]

Дунда зэргээр 20—30 [...] лоод лэ, 1966 онойхидо [...] сэтэйгөөр Ташкентдэ газ[...] дэг, харин багашагаар [...] бүри олон. Зүбөөр эмхи[...] комплексно шэнжэлэл[...] хүдэлдэг шалтагаануу[...] рин нягтаар шэнжэлхэ а[...] хо, газар дорохи хүсые [...] болгохо саг нилээд ойр[...] гэжэ узбек эрдэмтэд най[...]

Валентин УЛО[...]
УССР-эй Нау[...]
академиин Сейс[...]
институдай д[...]
орлогшо, «Ташк[...]
сейсмологическа ст[...]

ФКП-гэй, Зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй федерациин хамтын мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). «Ажалшадай, багшанаран, студентнүүд болон таряашадай олоороо хабаадажа байһан үргэн ехэ хүдэлөөн тэдэнэй экономическа, социальна эрилтэнүүдэй, демократи тээшэ ехээр эрмэлзэлгынь шухала, хойшолуулашагүй удха шанартай байһан тухай гэршэлжэ үгэнэ,—гээд Францын Коммунис партиин ба Зүүнэй үзэл баримталдаг демократическа, социалис хүсэнүүдэй федерациин эндэ толилогдоһон хамтын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Хамтын мэдүүлгэ хадаа социально-экономическа талаар 1968 оной февралиин 24-дэ ФКП-гэй болон ФДСЛС-эй хоорондо баталагдаһан хэлсээе улам тодорхойлхо, тэрээндэ нэмэри оруулха зорилготой гээд энэ документ соо заагданхай.

«Деголлевско засагые демократическа байгуулалтаар һэлгэхые хамтадаа бэелүүлхые эрмэлзэдэг хүсэнүүд түрүүшын шатада хэдэ хэдэн экономическа, социальна хэмжээнүүдые дары түргэнөөр бэелүүлхэ, дам саашадаа экономическа, социальна хүгжэлтые саашадань хангалгада туһалхаар, социализм тээшэ замда тодорхой шата боложо үгэхөөр гүнзэгы ехэ шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ ёһотой.

ФКП ба ФДСЛС оршон байдалые сэгнэхэ, экономическа хүгжэлтын, социальна дэбжэлтын түсэбүүдые бэелүүлхэ талаар үгэеэ ойлголсоһон тухайгаа мэдүүлһэн байна. Эгээн доодо захын салин хүлһые һарын 600 франк хүрэтэр дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин неделине салин хүлһыень доошолуулангүйгөөр 40 час хүрэтэр хороохо, адли ажалай түлөө тэгшэ түлеөһэ тогтоохо шухала гэжэ тэдэнэр тоолоно. Францын дутуугаар хүдэлдэг ба хүсэд хүдэлмэригүй ябадалтай тэмсэхын тулада тодорхой хэмжээнүүдые дурадхана.

Социально-экономическа талаар арадта харша правительственна декредүүдые болюулха, социальна страхованиин гуримые демократическа ёһоор шэнэдхэхэ шухала гэжэ Францын Компарти, федераци тусгаар заана.

Хүдөө ажахын, национальна гэгээрэлэй, гэр байра барилгын, научно-шэнжэлгэнүүдэй талаар үндэһэн ехэ шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ үргэн программа мэдүүлгэ соо хараалагданхай.

«Хараалагдаһан хэмжээнүүдые түргэнөөр, хүсэдөөр бэелүүлгые ороной бүхы түрүү хүсэнүүдтэ түшэглэдэг бодото демократиин эрхэ байдалда хангажа болохо. Иимэ байгуулалта тогтоохо саг тулажа ерээ» гээд документ соо заагдана.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

ФКП-гэй ЦК-гай секретариадай коммюнике

ПАРИЖ. (ТАСС). Энэ оной февралиин 24-нэй хэлсээн соо хараалагдаһан хэдэ хэдэн экономическа, социальна эрилтэнүүд ФКП-гэй ба ФДСЛС-эй хамтын мэдүүлгэ соо тодологдоһон байна. Энэ мэдүүлгэ хадаа урагшаа хэгдэһэн алхам болобошье, «хамтын правительственна программа болоногүй, өөрынгөө эрид шууд тэмсэжэ үргэлжэлүүлһээр байһан тиимэ программа хараалха шухала байһан тухай Францын Коммунис парти үни хада тэмдэглээ һэн. Энээн тухай ФКП-гэй ЦК-гай секретариадай эндэ толилогдоһон коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Тиимэһээ ФКП ба ФДСЛС-эй хоорондо туйлагдаһан хэлсээнэй ёһоор Национальна суглаанай болохосо байһан һунгалтада эдэ организацинууд тус бүридөө өөрынгөө политическэ программа табиха болоно гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ. Зүүнэй үзэл баримталдаг нэгэ кандидадые һунгаха зорилгоор өөһэдынгөө кандидатурые болюулга хоёрдохи турта бэелүүлэгдэхэ байна.

«Тиимэ болохолоороо һунгуулиин бүхы кампаниин үедэ Францын Коммунис парти хадаа өөрынь кандидадуудай түлөө дуугаа үгэжэ, коммунистнуудай зохихо һуурияа эзэлхэ ёһотой демократическа холбооной арадай правительствые тогтоохын түлөө һанамжаяа хэлэжэ, ёһотойл демократиин программа һайшаахыень Францын арадые уряалха» гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Чилиин Компартиин ЦК-гай пленум

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилиин Компартиин ЦК-гай пленум эндэ болоод дүүрэбэ.

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй энэ оной ноябрьда Москвада болохо зүблөөндэ бэлэдхэлдэ партиин эдэбхитэйгээр хабаадаха, тус зүблөөнэй амжалтатай байлгада туһалха зорилгоор КПЧ-гэй ЦК-гай комиссиин бэелүүлдэг политическэ хараа шугамда пленумдэ хабаадагшад һайн сэгнэлтэ үгөө.

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Луис Корваланай хэһэн элидхэлые пленум һайшаагаа. Чилидэхи мүнөөнэй байдал элидхэл соо гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэһэн, олониитын дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин талаар партиин ээлжээтэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна.

Ж. Помпидугай хэлэһэн үгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Һунгуулиин кампаниин недели болоод эхилхые хүлеэнгүйгөөр Францын премьер-министр Жорж Помпиду июниин 3-да радио ба телевиденеэр һунгалтын урда тээхи үгэ хэлэһэн байна.

Социальна ба экономическа талаар тохёолдоһон байдал тухай хэлэхэдээ, забастовкын боложо байһан предприятинуудай хүдэлмэриие һэргээлгэ «национальна уялга» болоно гээд премьер-министр нэрлээ. Правительство тушаа юу хэлээб гэхэдэ, «ээзэд баяшуулай болон профсоюзуудай түлөөлэгшэдтэй болоһон (неделиин урда тээ) хэлсээнүүдэй үедэ абаһан уялгануудаа тэрэ дүүргэхэ» гэжэ найдуулгаар Ж. Помпиду хизаарлаһан байна. Дурсагдаһан хэлсээнүүдэй үрэ дүнгөөр ажалшад һаналаа ханаагүй гэжэ мэдээжэ болоһон байна бшуу.

Удаань студентнүүдтэ хандахадаа, премьер-министр иигэжэ мэдүүлээ: дээдэ һуралсалай талаар хэгдэхэ шэнэдхэлгэнүүдые «университедүүдтэ гурим һэргээн тогтоолгоһоо эхилхэ хэрэгтэй».

Помпидугай хэлэһэн үгын түгэсхэлэй хуби коммунизмда эсэргүү шэнжэтэй. Мүнөөнэй бэрхэшээлтэй байдал хадаа хүсэрхэлгын ябуулгануудые хэхые эрмэлзэдэг хэтэрмэ этэгээдүүдэй бүлэгөөр, хамагай түрүүндэ Коммунис партяар дэмжэгдэдэг тоталитарна этэгээдүүдэй зүгһөө гай түбэгэй тохёолдохоор боложо байһые» харуулаа гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ баталан хэлээ.

Коммунизмда эсэргүү уряатайгаар һунгуулиин урда тээхи бүхы кампаниие үнгэргэхөөр Францын зонхилхы этэгээдүүдэй һанаашалжа байһые премьер-министр лаблан баталаа.

Франциин ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин зэргэ ургана

ПАРИЖ. (ТАСС). Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин профсоюзуудай зэргэдэ Буш-дю-Рон департаментда 15.000 ажалшан ороһон байна.

Экономическа ба политическэ эрилтэнүүдэйнгээ түлөө Францын хүдэлмэришэн ангиин тэмсэл хэжэ байһан һүүлшын үдэрнүүдтэ ВКТ-гэй зэргэ ургана гээд «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Энээн тухай ороной бусад районуудһаа мэдээсэлнүүд абтана. ВКТ-гэй профсоюзуудта Сена-Сен-Дени департаментда 11.700 хүн, Ивелин департаментда 5.000 хүн, Гар департамент ба бусадта 4.000 хүн ороһон байна.

Францидахи байдал

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент А. Красиков иигэжэ дамжуулна:

Францын Национальна суглаанай һунгуулиин кампаниин хуулитаар эхилхэ хүрэтэр үшөө неделиин үлэһэн байбашье, бүхы политическэ партинууд үнэндөө тус кампаниие эхилһэн байна. Хаа хаанагүй эхилһэн митингнүүд болон суглаанууд дээрэ «Улаан майн» шанга ушарнуудһаа өөһэдынгөө тобшололнуудые хэдэг элдэб олон шэглэлэй элитэ ажал ябуулагшад үгэнүүдые хэлэнэ.

Правительственна партинууд — «табадахи республикые хамгаалха демократуудай холбоон» ба «бэеэ даанхай республиканецууд» нютаг нютагуудта «республикые хамгаалха комитедүүд» гэдэгүүдые байгуулжа ороо. Өөһэдынь һанамжын ёһоор, эдэ комитедүүд ажалшадай хүсэтэ тэмсэлһээ түбэгшөөн айһан бүхы хүнүүдые мүнөөнэй правительствын тала руу татан оруулха үүргэтэй юм. «Юманите» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, эдэ комитедүүд амнистяар һаяхан түрмэһөө табигдаһан оасовецуудай (засагаархидай тарааһан ОАС-ай террорис нюуса организациин гэшүүдэй), мүн бусад уголовно этэгээдүүдэй зүгһөө дэмжэгдээ. Эдэ этэгээдүүд тэрэ дороо эдэбхитэй ябуулга хэжэ эхилһэн байна.

Париж шадарай Медондохи астрономическа обсерваториин байшангай дэргэдэ июниин 2-ой һүни бүлэг добтологшод автомашинаар гүйлгэлдэжэ ерээд, байшангые хаража байһан забастовко хэгшэд руу гал шатаһан шэнгэн холисотой бутылкануудаар шэдээ. Круасси гэжэ нүгөөдэ городто «Нейман» гэжэ заводые хаража байһан хүдэлмэришэдые бандидууд буудаһан байха юм. Талаан боложо хүнүүд алуулаагүй. Тулузадахи студентнүүдэй ассоциациин байшан мүн лэ буудагдаһан байха юм.

Невер городто мүнөөнэй засаг түрын тала баридаг бүлэг олон хүнүүд тус городойнгоо мэрэй хүтэлбэреэр «Журналь дю сантр» гэжэ газетын гурбан журналистда добтолоо. Добтолуулагшадай хоёрынь больница эльгээгдээ. Гренобль шадарай Фонтендэхи санитарна түхеэрэлгэнүүдэй склалые добтолго хэгшэд галдаһан байха юм. Сен-Женевьев-Де-Буада правительствые дэмжэдэг этэгээдүүд мэрэй ажалладаг газарые эзэлхэ һэдэлгэ хээд, шанга сохилто абажа сухарая, тэрэнэйнгээ һүүлээр ВКТ-гэй нютагай комитедтэ урагшагүйгөөр добтолһон байна. «Оккюльта» гэжэ компаниин Лиондохи экспортнэ таһагай директор, мүн компаниин генеральна директорэй хүбүүн Анри Перрье «Оккюльта» компанида хабаатай заводой байшангай үмэнэ харуул хаража байһан залуу эхэнэр хүдэлмэришэн Мишель Саррола гэгшые хүндөөр шархатуулаа.

Өөһэдынгөө тала баригшадай «гражданска ябуулганууд» гэдэгые өмхидхэхын түлөө оролдоһон правительствын ябуулгаар иимэ аашанууд үүдхэгдэнэ гээд баримтанууд тухай мэдээсэхэдээ, «Юманите» газетэ онсолон тэмдэглэһэн байха юм.

«Хүсэ хэрэглэлгые болюулха гэһэн үгэнүүд деголлевецуудай табидаг уряануудай нэгэн болоно. Тэдэнэр айлгаха һүрдүүлхэ, үнэндөө али талаһаа хүсэрхэлгэ гаргагданаб гэжэ мартахыень баадхаха зорилготой. Хүдэлмэришэн анги эгээн ехэ тэсэбэритэй, бэеэ баринги байһанаа харуулаа бшуу. Эзэлһэн заводуудтаа гү, али үйлэсэнүүдтэ, хаа хаанагүй хүдэлмэришэн анги гуримтай байгаа. Ороной хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ хабаадалсахаар сагай тулажа ерэһые тэрэ гэршэлэн харуулаа» гээд Францын Коммунис партиин түбэй орган бэшэнэ.

Үйлэдбэриин тус тус һалбаринуудта, тэрэшэлэн эмхи зургаанууд болон предприятинуудта забастовко хэгшэдэй болон эзэд баяшуулай, засагай түлөөлэгшэдэй хоорондо боложо байһан хэлсээнүүд ажалшадай табиһан эрилтэнүүдые түргэнөөр хангаха хэрэгтэ олон ушарта хүргэдэггүй байна. Салин хүлһэнэй лаб түлэгдэхэ доодо захын хэмжээе 35 процентээр нэмээхые правительство зүбшөөгөөд байна. Гүрэнэй алба хаагшад, электропромышленностиин, газай заводуудай хүдэлмэрилэгшэд, шэлэй, целлюлозно-саарһанай, оёдолой болон гуталай промышленностиин хүдэлмэришэд горитой амжалта туйлаа. Гэбэшье металлурги, барилга гэхэ мэтын һалбаринуудта забастовко хэгшэдэй табиһан эрилтэнүүдые дүүргэлтэ болгохые зүбшөөдэггүй правительство, ээзэд баяшуул эбсэшэгүй хараа бодол баримталһан зангаараа. Францын ниислэлэй городской транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй гол эрилтэнүүдые хангаха тухай хэлсээнүүд унжагайрна.

Иимэ эрхэ байдалда «олон миллион ажалшадай агуухэ тэмсэлые дэмжэхэ гээшэ коммунистнуудай түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно» гээд ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн Этьен Фажон «Юманите» газетэдэ бэшэнэ. «Энэ тэмсэлэй илалтые хангахын тулада коммунистнууд хүсэлэл оролдолго ехээр гаргаха» гээд Этьен Фажон зааһан байна.

Үнгэрһэн амаралтын үдэр улаан-үдынхид Комсомольско олтирогто ошожо, амаралтаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэбэ. Зурагууд дээрэ: 1. Барилгашадай клубай уран һайханай бүлгэмэй хатаршад шэнэ хатар гүйсэдхэнэ. 2. Мүн энэ клубай дуушан Любовь Рудкина И. Дунаевскиин «Ой, цветет калина» гэжэ дуу гүйсэдхэнэ.

М. СУТУРИНА[...]

ЗУНАЙ ЭХИН ҺАР[...]

Жэлэй дүрбэн сагай эгээн лэ зулгы хаһа—зунай эхин һара гараба. Манай республикын ехэнхи газар дээрэ июнь һарын дунда зэргын температура 14-һөө 17 градус хүрэтэр болодог. Энэ үедэ Витимэй хадалиг тэгшэ газарта сүүдхын дунда зэргын температура оройдоол 10—12 градус хүрэтэр дээшэлдэг. Тиихэдэ Байгал далай дээрэ 9 градус хүрэтэр дулаардаг.

Һарын түрүүшын болон хоёрдохи арбан хоногто үе үе һэрюубтэр уларил гэнтэ үзэгдэжэ, зарим үедэ һүниндөө 2—3 градус хүрэтэр хүйтэрхэшье ушар үзэгдэдэг.

Игаабари халуун үдэрнүүдтэ агаарай температура 34—37 градус хүрэтэр дээшэлдэг. Мүн энэ һарада 34-һөө 65 миллиметр хэмжээнэй шиг нойтон ородог. Гэбэшье ехэнхи ушарта һарын түрүүшын хахад хура бороо багатай, хуурай байдаг байна.

Байгша оной июнь һара уларилайнгаа талаар 1961 онойхидол байхаар хүлеэгдэнэ. Республикын урда аймагуудаар һарын дунда зэргын температура 12—14 градус байха. Тиихэдэ энэл һарада үүлэ багатай, хура бороогүй уларил тогтохоор хүлеэгдэнэ. Гансал июниин 14—20-доор бүрхэг үдэрнүүд үзэгдэжэ, зарим газарта аадар бороо адхарха. Энэ үедэ зүг шэгээ хубилгаһан секундын 2—5 метр һалхин үлеэхэ, тиихэдэ һарын түрүүшын арбан хоногой һүүл тээ баруун хойто зүгһөө һалхинай үлеэсэ шангадаха. Һарын түрүүшын табан хоногто, мүн 10—11-нэй, 19—20-ной үдэрнүүдтэ үдэртөө 14—19 градус хүрэтэр дулаараад, һүниндөө 0—5 градус дулаанһаа 2 градус хүрэтэр хүйтэрхэ байха. Бусад үедэнь һүниндөө 6—11, үдэртөө 18—23 градус хүрэтэр дулаарха. Һарын хуушаар һүниин температура 10—15, үдэрт[...] градус хүрэтэр халуу[...] хүлеэгдэнэ.

Республикын хойто [...] даар һарын дунда зэ[...] пература 9—13 граду[...] Энэнь нормоһоо 1—2 [...] доошоо болоно.

Мүнөө һарада шиг [...] хэмжээн 30—50 [...] байха. Энэнь зари[...] нормоһоо бага боло[...]

Л. ГОНЧ[...]
агромет[...]

ЗУНАЙ ТҮРҮҮШЫ[...]

Июниин 1-нэй һүн[...] 20, Петропавловкада [...] тада 17, Ново-Селенг[...] Торидо, Бэшүүртэ 1[...] Шэбэртэ 13, Хяагт[...] новкада 12, Улаан-Ү[...] 8, Хүрбэдэ 5, Санага[...] додо, Горячинскда 2[...] Ангарскда 1 болон Б[...] 0,5 миллиметр хэмж[...] бороо ороо.

Удаань июниин 2[...] республикымнай [...] дахинаа бороо оро[...] хаанагүй түрүүшы[...] хэмжээтэй байба. Энэ[...] рэ дурсагдагша хүгас[...] хаанагүй хүйтэбэр [...] тогтоһонһоо уламжал[...]

Н. ШЕСТА[...]
гидромет[...]

ФУТБОЛИСТНАРАЙ УУЛЗАЛГАНУУД

«А» классай хоёрдохи бүлэгэй футболистнуудай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа мүрысөөнүүдэй июниин хоёрой дүн доро толилогдоно.

«Иртыш» (Омск)—«Строитель» (Ашхабад)—2:0, «Шахтер» (Караганда)—«Заревшан» (Навои)—1:1, СКА (Новосибирск) — «Политотдел» (Ташкентын область) —0:1, «Алга» (Фрунзе)—«Энергетик» (Душанбе) — 1:0, «Металлург» (Чимкент)—«Нефтяник» (Фергана)—0:2, «Восток» (Усть-Каменогорск)—«Памир» (Ленинабад—2:1, «Луч» (Владивосток) —СКА (Шэтэ)—0:1, «Рассвет» (Красноярск)—«Темп» (Барнаул)—1:0, «Ангара» (Эрхүү) — «Томлес» (Томск)—0:0, «Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ) — «Кузбасс» (Кемерово)—0:0.

(ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИ[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: зунай дүрбэ һарын үедэ үнеэн бүриһөө 1000 кг һү һаахын түлөө мүрысөө үүсхэгшэдһээ абтаһан интервью. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал» гэһэн гаршаг доро «Болбосоролго» гэжэ Н. Золоторевой статья. АПН-эй материал. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: һуралсалай жэлэй түгэсхэл тухай асуудалнуудаар Ф. Халтагаровай статья. Совет Армиин Түбэй театрай айлшалалга тухай материал. Дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Хэн хаана һурахаб?» гэһэн юрэнхы гаршаг доро соносхолнууд.

Манай адрес, телефон[...]

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактор[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редак[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретар[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйств[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышле[...] строительства—61-35, советского строительства и быт[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67[...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, [...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати [...] вете Министров БурАССР.

Н-04550. акз. №[...]